

**Základní škola a Mateřská škola při Hamzově odborné léčebně pro děti a dospělé,
Luže, Košumberk 37**

ŠVP **pro předškolní vzdělávání**

Č.j. Jen/438/2015

„ Podej mi ruku, budeme spolu poznávat Svět“

Platnost dokumentu je od 1.9.2015

Obsah

1. Identifikační údaje	3
2. Charakteristika školy	5
3. Podmínky vzdělávání	6
4. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných	10
5. Předškolní výchova a vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace	12
6. Pojetí a cíle předškolního vzdělávání	13
7. Vzdělávací obsah – charakteristika	19
8. Tematické bloky a podtémata	28
9. Naše činnosti v oblasti environmentální výchovy	42
10. Autoevaluace	44

1. Identifikační údaje

Název školy:	Základní škola a Mateřská škola při Hamzově odborné léčebně pro děti a dospělé Luže, Košumberk 37
Adresa školy:	Luže, Košumberk 37, PSČ 538 54
IČO:	70843465
IZO:	
RED_IZO:	600024059
Telefon škola:	469 671 338
E-mail:	speczsluze@seznam.cz
Webové stránky:	www.zsluzekosumberk.cz
Právní norma:	Příspěvková organizace
Ředitelka školy:	Ing. Lenka Jeníčková
Název zřizovatele:	Pardubický kraj, Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice
Kontakt na zřizovatele:	Telefon: 466 026 111, E-mail:posta@pardubickykraj.cz, Datová schránka: z28bwu9
Součásti školy:	Základní škola
	Základní škola speciální
	Mateřská škola
	Školní družina
Jméno koordinátora:	Ing. Lenka Jeníčková
Schváleno školskou radou:	
Platnost dokumentu:	1. 9. 2014

Jako hostitel mám radost z toho, že jsi přišel. V mém domě je místo pro nás oba – pro tebe i pro mě.

Neptám se odkud, a kam jdeš. Tvou cestu ti nemohu ukázat, ale jsem ochoten tě po ní doprovázet, abys mohl jít jistě. Dokud budeš u mě, chci se o tebe starat a dodávat ti sílu, abys odcházel s radostí v srdci.

Když klopýtneš, chci ti dodávat odvahu, aby ses nevzdával. To proto, že vím, že tvá cesta vede nejdříve krajem, kde já se vyznám lépe. Dokud ti budou zvyky tohoto kraje cizí, můžeš se je v klidu učit u mě.“

(motto z knihy „Děti jsou hosté, kteří hledají cestu.“ Jiřina Prekopová, Christel Sweizerová)

2. Charakteristika školy

Mateřská škola se nachází v areálu Hamzovy odborné léčebny pro děti a dospělé, Luže, Košumberk 37 na pavilonu M.

Od roku 2005 zřizovací listinou ze dne 27. 10. 2005 Č.j.:KrÚ 18384/2005 OŠMS/14 je mateřská škola součástí Základní školy při Hamzově léčebně. Oficiální název školy je tedy Základní škola a Mateřská škola při Hamzově odborné léčebně pro děti a dospělé Luže, Košumberk 37.

K zajištění hlavního předmětu činnosti užívá majetek, včetně práv a jiných majetkových hodnot, ve vlastnictví Pardubického kraje. Je zřízena za účelem poskytování výchovy a vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Za bezproblémový chod mateřské školy zodpovídá Ing. Lenka Jeníčková – ředitelka školy. Mateřská škola má dvě třídy v přízemí budovy na pavilonu M.

Ve třídě M1 a M2 (jedna velká místnost), kde jsou na pobyt děti s jedním z rodičů, pracují dvě paní učitelky. Obě jsou kvalitní a spolehlivé učitelky a snaží se odvádět co nejlepší práci.

Ředitelství školy je umístěno na pavilonu L, což je hlavní budova školy.

Provoz mateřské školy je celodenní (pondělí až čtvrtek) od 7.45 – 16.00 hodin pátek 7.45 – 13.15 hodin.

Naši mateřskou školu navštěvují děti ve věku od 2 – 8 let. (Pokud mají dva odklady školní docházky.)

Na mateřské škole pracují 2 paní učitelky. Do mateřské školy jsou přijímány děti převážně s DMO a s Downovým syndromem, psychomotorickou retardací, ADHD, autismem, po úraze nebo dg. perthes

Druh a stupeň postižení se u jednotlivých dětí výrazně liší. Od nejlehčího stupně postižení až po těžké formy. Tyto naše děti jsou většinou přijímány na 1 měsíc až 6 týdnů, u dg. perthes na rok a více. Děti se k nám většinou vrací 2x do roka. V poslední době navštěvují naši mateřskou školu i zdraví sourozenci léčených dětí. Jedná se vlastně také o určitou integraci.

Jelikož jsme mateřská škola při zdravotním zařízení, prvotní při příchodu do léčebny, nebo ještě lépe řečeno důvod, proč jde dítě do léčebny, je v první řadě ZDRAVOTNÍ.

Ačkoliv my jsme až na druhém místě, nemyslíme, že by naše práce byla méně důležitá. Ba právě naopak.

- Děti se dostanou na delší dobu mimo domov, od svých nejbližších (někteří poprvé v životě).
- Jsou dány do neznámého prostředí (pokud u nás nejsou opakovaně)
- Dostanou se do kontaktu s větším množstvím cizích lidí
- Čeká je řada nepříjemných zdravotních a rehabilitačních vyšetření a úkonů
- Dostávají se do nových životních situací
- Změní se jim režim dne, který měly doposud (dlouhodobé upoutání na lůžko – dg.perthes)

A řada dalších a dalších změn, které mohou mít na děti negativní dopad.

A zde mají svoji nezastupitelnou úlohu právě pedagogové (ve spolupráci s psychologem). Jim náleží pečovat o nejlepší možnou kondici duševní a rozvíjet odborným vedením jak obecně, tak speciální schopnosti dítěte.

Metody a formy práce

Snažíme se vybavovat mateřskou školu speciálními pomůckami, kterými si děti cvičí motoriku ruky, myšlení, orientaci,...při pracovních a výtvarných činnostech využíváme terapeutickou

modelínu, speciální štětce, válečky, razítka,...aby se mohly do činností zapojit i ty děti, které nejsou schopny normálního úchopu psacího náčiní.

Také plyšová pohyblivá zvířátka mají pro děti význam pro uvolnění a relaxaci (pes, kočka). Hlavním prostředkem, kterým plníme vzdělávací cíle, jsou hry. A to hlavně hry didaktické, ale také hry námětové, dramatické, volné a konstruktivní. Nezapomínáme na význam hry spontánní, při které máme možnost pozorovat celkové chování, jednání, zapojování do hry, vztah k ostatním a z toho vyvozovat závěry pro další výchovně vzdělávací činnosti s jednotlivci.

Metody, které nejčastěji využíváme k dosažení cílů, jsou slovní (vysvětlování, popis, vyprávění), dialogické (rozhovory, dramatizace). Dále metody názorně demonstrační (pozorování předmětů a jevů, demonstrace obrázků) a v neposlední řadě i metody praktické (návuk pohybových a pracovních dovedností, pracovní činnosti, grafické a výtvarné činnosti). U dětí postižených je také důležitá metoda cvičení v činnostech (mnohonásobné opakování téhož, vytvoření automatizmu), spontánní sociální učení, situační učení.

Neméně důležitá je i metoda povzbuzování, pochvaly, která výrazně zasahuje citovou složku osobnosti dítěte. Nejvíce používanou formou při dosahování cílů je individuální přístup k jednotlivcům, neboť každé dítě má jinou formu a stupeň postižení, každé potřebuje jiný přístup. Pouze hudební činnosti, které jsou u dětí velice oblíbené, u nás probíhají ve skupinové formě.

3. Podmínky vzdělávání

3.1. Věcné (materiální) podmínky

Třídy mateřské školy, jak je již výše zmíněno, jsou na pavilonu M. Mají samostatnou místnost, vyčleněnou k tomuto účelu. Podmínky pro práci s dětmi se tímto výrazně zlepšily. Za to jsme vděční sestře vrchní na pavilonu M, které se podařilo získat pro nás prostory bývalé jídelny pro pacienty. I rodiče, kteří spolu s dítětem v léčbě jsou, mohou být spokojeni. Pokud byla mateřská škola pouze jako součást jídelny, bylo povinností rodičů být s dítětem, neboť v takovémto prostředí nebylo možno uhlídat všechny děti a ručit za jejich bezpečnost. Nyní je situace jiná. Rodiče dají dítě do mateřské školy a je jim doporučeno, aby přítomni nebyli (pokud se nejedná o dítě, které vyžaduje neustálou pomoc a péči, adaptace, fixace na matku,...). Děti si zvykají na samostatnost, kolektiv ostatních dětí,...

Za bezpečnost dětí po předání do mateřské školy a po celou dobu pobytu ve třídě přebírají plnou zodpovědnost učitelky.

Jinak je mateřská škola vybavena dětským nábytkem (stůl a židličky), lůžkem – pro děti s Perthes a kuchyňskou linkou, skříňkami na hračky a pomůckami.

Vybavení hračkami a pomůckami odpovídá věku dětí a je jich dostatečné množství. Průběžně jsou hračky a speciální pomůcky doplňovány, zvláště pro těžce postižené děti. Těchto pomůcek jsme neměly nikdy dostatek. Jedná se o pomůcky pro děti zrakově postižené a děti těžce tělesně postižené (zvukové hračky, zvonkohry, hrkačky, jednoduché hudební nástroje, zvukové knihy,...)

Pokud se dětem hračky tzv. okoukají, jsou průběžně vyměňovány s hračkami ze skladu, kde jsou uloženy (z jiných, již zrušených oddělení).

Některé hračky si mohou děti samy volně brát, ale většina je ve skříňkách a na požádání je dostanou. Je to hlavně z bezpečnostních důvodů.

Pokud si děti s hračkami pohrají a chtějí jiné, vedou je pedagogové k tomu, aby si po sobě co si půjčily, uklidily, pak dostanou další. Na přání rodičů či dětí jsou jim pomůcky nebo oblíbená hračka zapůjčeny na víkend nebo do druhého dne.

Jelikož denně paní učitelky s dětmi kreslí, malují, stříhají, lepí, modelují, prostě něco vytvářejí, třída je vyzdobena výtvyry dětí a ony si je s rodiči rády prohlížejí. Obměna výzdoby je poměrně častá, neboť si děti svoje práce při propuštění odnášejí a tak sít na stěně je stále průběžně obnovována a doplňována novými výtvyry.

V poslední době byla mateřská škola dovybavena tablety iPad a také Magic Boxem (přenosná interaktivní tabule).

Jelikož jsme škola jako celek v léčebně v nájmu, nevlastníme a nemáme žádné dětské hřiště, pískoviště, průlezky apod. Poslední léta se začíná léčebna specializovat na pacienty dospělé a ani z její strany nebyl velký zájem nějaký dětský koutek v areálu léčebny vytvořit. To se ovšem v posledních dvou letech začalo měnit k lepšímu. Protože obě třídy na pavilonu M navštěvují děti, které jsou tu na pobytu s jedním z rodičů, pobyt venku si zajišťují rodiče sami. I když park léčebny je velice pěkný, dětem může sloužit v podstatě pouze k vycházkám. V léčebně samozřejmě rostou i stromy a keře jedovaté (tis,...), na podzim houby. O bezpečnost dětí se starají rodiče. Za bezpečnost dítěte v mateřské škole zodpovídá učitelka (pokud ho převezme do individuální péče a provádí s ním činnosti (stříhání, navlékání korálků, práce s přírodninami,...). Jinak mají rodiče možnost účastnit se všech činností v mateřské škole a pomáhat dítěti, sledovat, co dokáže, následně s ním pracovat, dohlížet na něho při hrách a volných činnostech.

3.2. Živospráva

O stravování pacientů všech věkových kategorií se stará léčebna. Má svoji vlastní kuchyni, kde se připravuje strava pod dohledem dietní sestry. Pokud jsou ze strany rodičů nějaké připomínky ke skladbě stravy, dochází dietní sestra za rodiči a problémy, připomínky,... se řeší přímo s nimi.

Děti dostávají stravu vyváženou s dostatkem ovoce i zeleniny a to 5x denně.

Pobyt venku zajišťují rodiče a to s ohledem na počasí a provozní dobu mateřské školy.

Hlavní důvod, proč vlastně jsou děti v léčebně je, aby se jejich zdravotní stav zlepšoval nebo alespoň nezhoršoval. Mají často léčebné procedury až do odpoledních hodin. Mateřskou školu tak navštěvují děti průběžně mezi jednotlivými léčebnými procedurami. Provoz mateřské školy je každý den do 16.00 hodin, v pátek do 13.15 hodin. Po ukončení provozu je rodičům s dětmi umožněn přístup do třídy mateřské školy k volným aktivitám.

V denním režimu je také dbáno na respektování dítěte a jeho potřeby. Pokud nechce vykonávat nějaké činnosti, není do nich nuceno a nechá se mu prostor na jeho vlastní aktivity (zájem o nějakou hračku, hru,...)

3.3. Psychosociální podmínky

Obě paní učitelky se snaží, i když někdy v nelehkých podmínkách, vytvářet jak dětem, tak i rodičům dětí takové prostředí ve třídě mateřské školy, aby se tu cítili všichni dobře, byli spokojeni a rádi se k nám vraceli.

Nové děti (které jsou u nás poprvé) nejsou ihned nuceny zapojovat se do her nebo řízených činností, ale je jim nechán dostatečný prostor na seznámení se s novým prostředím, s adaptací. Některé děti z počátku pouze z dálky pozorují činnosti, nebo přijdou jen na muzikoterapii. To je ale opravdu výjimka. Většina dětí se zorientuje během 2 – 3 dnů a naopak rodiče mají problém je z mateřské školy dostat na rehabilitační cvičení. U opakovaných pobytů je to úplně bez problému. Ještě než se stačí ubytovat, jejich první cesta vede do mateřské školy. Už to svědčí o tom, že se u nás cítí dobře a jsou spokojené.

Obě paní učitelky pracují s dětmi většinou individuálně a v menší skupince. Respektují individuální zvláštnosti dětí, přihlížejí k momentálnímu naladění dítěte, k jejich schopnostem a možnostem vzhledem k jejich postižení. Do činností se snaží i aktivně zapojovat rodiče. Frontální činnosti jsou pouze muzikoterapie, na kterou se všichni těší a účastní se jí i řada školáků, pokud zrovna nemají vyučování. Paní učitelky s dětmi jednájí klidně, respektují jejich tempo, vytvářejí pocit klidu, pohody a bezpečí.

Všechny děti bez rozdílu mají stejné postavení ve třídě, žádné z nich není znevýhodňováno, podceňováno, zesměšňováno atp. Jakýkoliv projev nerovnosti dětí je nepřipustný.

Všechny děti mají volnost a svobodu v prostorech mateřské školy ale s tím, že musí respektovat určitá pravidla soužití, která je částečně omezují. Je to dáno řádem školy v zájmu jejich bezpečnosti. Děti jsou seznámeny s pravidly, které musí v mateřské škole dodržovat takovým způsobem, aby jim rozuměly a pochopily je.

Pedagogové vedou děti nenásilnou formou ke kamarádským vztahům mezi sebou, k vzájemné pomoci, empatii.

Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samotným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídka plánů odpovídá skladbě dětí, jejich schopnostem. Pokud se sejde skupina dětí, mezi kterými je veliký rozdíl jak věkový, tak stupně a druh postižení (každé dítě vyžaduje úplně něco jiného), odstupňují paní učitelky činnosti tak, aby se mohly zapojit téměř všechny děti. Někdo bude pracovat úplně samostatně pouze pod dohledem pedagoga, jiný se zapojí a pedagog ho povede, jindy udělá s pomocí pedagoga alespoň minimum, ale bude to jeho práce.

V odpoledních hodinách, kdy je necháván větší prostor na vlastní zájmové aktivity dětí, volné a námětové hry, pedagog s dětmi vede rozhovory, odpovídá na zvědavé otázky, nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí).

3.4. Organizace chodu mateřské školy

Provoz mateřské školy je celodenní. Provoz je přerušen v době jarních prázdnin a jeden týden v červenci a jeden týden v srpnu, z provozních důvodů. V této době čerpají učitelky řádnou dovolenou.

Denní řád mateřské školy je dostatečně pružný, snažíme se reagovat na individuální možnosti dětí nově příchozích.

Do denního programu jsou zařazovány jak řízené činnosti, tak i činnosti spontánní. Pedagogové musí denně reagovat na rozpis léčebných procedur a výchovně vzdělávací proces organizovat tak, aby se mohly postupně zapojit všechny děti, neboť by těžce nesly, že si třeba nemohly udělat nějaký obrázek, jako ostatní. Na toto pedagogové opravdu dbají, a pokud se z léčebných důvodů nemohlo účastnit dané činnosti dopoledne, domluví se na odpoledne nebo druhý den.

Snažíme se o to, aby poměr činností řízených a spontánních byl vyvážený. Někdy to z důvodů množství léčebných procedur není možné uskutečnit.

Ze stejného důvodu jsou děti často vytrhávány ani ne tak z řízených, jako ze spontánních činností. Pak se to často neobejde bez negativních reakcí.

Podmínky pro práci individuální jsou dobré.

Plánování činností v mateřské škole vychází z ŠVP. Čtyři tematické bloky vycházejí ze čtvero ročních období. Jednotlivá témata obsahují podtémata, která jsou podrobně rozpracována pedagogy podle možností a schopností dětí na hry a zábavné činnosti. Pedagogové vycházejí ze ŠVP, ale svůj TVP mohou doplňovat, aktualizovat dle situací.

K ŠVP si pedagogové připravují různé pracovní listy, pomůcky a postupně si tak vytvářejí celý soubor učebních materiálů, které průběžně doplňují.

Stanovené počty dětí ve třídě se nepřekračují.

3.5. Řízení mateřské školy

Za bezproblémový chod mateřské školy (jedné ze součástí ZŠ a MŠ při HL Luže, Košumberk 37) zodpovídá Ing. Lenka Jeníčková, ředitelka školy. Provádí hospitace v mateřské škole, kontroly dodržování BOZP, používání OOPP, kontroluje dodržování vnitřních předpisů školy, povinnou dokumentaci školy, provádí zápis o jednotlivých kontrolách. Vede pedagogické porady, informuje učitelky o nabídce vzdělávacích akcí, vede seznam účastníků na seminářích. Ředitelka školy také průběžně sleduje potřeby mateřské školy – materiální vybavení, pomůcky. Většina porad v rámci zkvalitnění chodu školy probíhá souběžně se základní školou. Každá učitelka má možnost vyjádřit svůj názor, připomínku a je k němu často přihlíženo. Ve škole je ovzduší vzájemné důvěry a každému je ponechán dostatek pravomocí. Učitelky samy mohou rozhodovat o doplňování TVP, aktivně se účastní při tvorbě ŠVP. Kvalitní práce učitelek je průběžně hodnocena vedením školy. Zpětnou vazbu získáváme od rodičů a zdravotníků. V dotaznících, které nám odevzdávají na konci svého pobytu, se objevuje velice často chvála na paní učitelky. To samozřejmě potěší a určitě motivuje ještě k většímu nasazení.

Učitelky na pavilonu M mají jedinečnou možnost úzce spolupracovat s rodiči, neboť jsou s nimi v každodenním kontaktu.

Spolupráce mateřské školy je hlavně se základní školou, které jsme jednou ze součástí. A společně pod ředitelstvím základní školy pokračuje spolupráce s vedením léčebny, zdravotníky, logopedem a psychologem. Navazujeme, a rádi bychom v tom pokračovali, spolupráci s podobnými zařízeními (ZŠ při nemocnici v Chrudimi, Pardubicích, ZŠ a MŠ při Janských Lázních,...).

3.6. Příjímání řízení, zařazování dětí do mateřské školy

Do mateřské školy jsou přijímány děti zpravidla od tří let. Dle zdravotních možností a se souhlasem ošetřujícího lékaře i děti dvouleté. Podle druhu postižení jsou pacienti rozmísťováni na jednotlivé pavilony a přijímáni lékařem.

Paní učitelky (pavilon M) dají rodičům při příjmu vyplnit „Příhlášku do mateřské školy“

(případně vyplní s nimi). Tuto přihlášku podepíše lékař na pavilonu a ředitelka školy. Učitelka, která bude mít dítě ve své péči, ji založí k ostatní složce dítěte. Dále pracovník školy založí „evidenční kartičku“ dítěte, provede „Rozhodnutí o zařazení dítěte do mateřské školy“. Jedenkrát toto Rozhodnutí obdrží rodiče (osobně), jedenkrát (kopii) založí učitelka ke složce dítěte. Příhlášky i Rozhodnutí mají učitelky u sebe, evidenční kartičky jsou uloženy v kanceláři školy. Pokud je pobyt dítěte ukončen, ukládají se Rozhodnutí, kde je vyplněno datum propuštění, také ředitelce. Příhlášky si paní učitelky nechávají na třídách pro případ

opakovaného pobytu dítěte. Jakmile dítě dosáhne věku 8 let nebo již navštěvuje školu, přihlášky se ukládají do kanceláře.

Dítě je také od září 2008 evidováno elektronicky v programu škola on-line.

Pokud se jedná o sporné případy vhodnosti zařazení do mateřské školy (komplikovaný zdravotní stav, agresivita,...) rozhodne psycholog po vyšetření dítěte.

Učitelky vedou o každém dítěti evidenci jeho současných fyzických a mentálních schopností.

Při propouštění dětí do domácí péče se záznamy ukládají pro případ opakovaného pobytu

3.7. Personální a pedagogické zajištění

Jelikož je pedagogický sbor velmi malý, spolupráce je dobrá mezi všemi pedagogy jak mateřské, tak základní školy.

Učitelky MŠ jsou trvale podporovány a motivovány k dalšímu vzdělávání a rozvoji a to především formou seminářů, výměnou informací s učitelkami ZŠ i samostudiem.

Škola úzce spolupracuje s psychologem, který má ordinaci přímo na pavilonu. Kdykoliv nastanou nějaké problémy, mohou je s paní psycholožkou řešit na místě.

3.8. Spoluúčast rodičů

Mezi rodiči a pedagogy panuje ovzduší vzájemné důvěry, vstřícnosti a otevřenosti (ve většině případů).

Jelikož jsou rodiče v kontaktu s učitelkami po celý den (často zůstávají s dítětem v mateřské škole), mají možnost se podílet na různém dění v mateřské škole. Účastnit se různých programů (muzikoterapie-hudební půlhodinky), vstupovat do her svých dětí, spolupodílet se na výzdobě „třídy“, pomáhat při přípravě pomůcek, materiálů na druhý den,...(stříhání šablon, obrázků,...).

Pedagogové se spolu s rodiči domlouvají o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání. Jelikož spolupráce s rodiči je skutečně velice úzká, často se svěřují pedagogům se svými životními problémy, tragédiemi,... Pedagogové jsou povinni chránit soukromí rodiny a zachovávat mlčenlivost a diskrétnost v těchto věcech. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.

Mateřská škola se snaží poskytnout rodičům a jejich dětem při pobytu v léčebně co nej příjemnější prostředí, pomáhat nebo poradit rodičům v péči o postižené dítě.

4. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

Při výchovné a vzdělávací práci se snaží učitelka navázat na práci speciální mateřské školy, ze které dítě přišlo i na výchovné působení v rodině dítěte tak, aby přechod do nového prostředí nebyl pro dítě stresujícím faktorem, ale naopak. K tomu nám slouží úzká spolupráce s rodičovským doprovodem dítěte a rozhovory s nimi. Pedagog tak může uplatňovat speciální pedagogické metody a optimální formy práce.

V mateřské škole mají děti k dispozici speciální pomůcky, hračky, hry, které jsou dle aktuální nabídky a finančních možností průběžně doplňovány. Podmínky jsou dány léčebným prostředím.

4.1. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Dle druhu a stupně postižení jsou podmínky při jejich vzdělávání (speciálním i integrovaném) plně vyhovující jestliže:

U dětí s tělesným postižením je zajištěno osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dětí. Je zabezpečena možnost pohybu dítěte v prostorách mateřské školy pomocí dostupných prostředků nebo lidských zdrojů. Děti mají zajištěnu pohybovou aktivitu v rámci svých možností (hudební chvílky, hry s pohybem). Jsou využívány kompenzační (didaktické) pomůcky.

U dětí se zrakovým postižením je dbáno hlavně na jejich bezpečnost, na vytváření dovedností zaměřených na sebeobsahu a samostatnost s ohledem na možnosti dítěte. Dětem je nabízena přiměřená aktivita. Jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky a hračky – hmatové, zvukové, jednoduché hudební nástroje.

U dětí se sluchovým postižením je zajišťováno osvojování specifických dovedností odpovídajícím způsobem a potřebám dítěte. Je dodržována sluchová hygiena. Jsou využívány vhodné kompenzační (technické i didaktické) pomůcky.

U dětí s mentální retardací se využívají jednoduché pomůcky, hračky, zvukové i pohyblivé (hudební nástroje, plyšová pohyblivá se kočka, pes,...). Zajišťujeme osvojování specifických dovedností zaměřených na sebeobsahu, rozvoj motoriky ruky, pozornost. Využíváme didaktické programy na Magic BOXU.

U dětí s poruchou pozornosti a vnímání se snažíme v daleko větší míře vytvářet prostředí klidné, pokud možno ničím nenarušované, což není vždy jednoduché. Zde je důležité ve zvýšené míře dbát na bezpečnost dětí při jejich aktivitách a individuální přístup pedagoga. Využíváme speciální didaktické pomůcky, časté střídání programové nabídky. A v neposlední řadě i relaxaci.

U dětí s poruchou řeči při výchovně vzdělávacích činnostech zařazujeme dechová cvičení, artikulační cvičení (hry s mluvidly při hudebních chvílkách), dále rytmická a melodická cvičení.

U dětí s více vadami a dětí s autismem je zajišťováno osvojování specifických dovedností zaměřených na sebeobsahu. Někdy bývá potřeba i účast rodičů. Vše je závislé na druhu a stupni postižení.

Jelikož mateřská škola se nachází na neurologickém pavilonu, většina dětí u nás je se speciálními vzdělávacími potřebami. Snahou pedagogů je vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte. U nás jsou léčeny převážně děti s dětskou mozkovou obrnou (DMO), dále děti s psychomotorickou retardací, občas děti s ADHD, autismem, Downův syndrom, vadami zraku či sluchu nebo děti po úraze. V opravdu malé míře jsou zastoupeny děti s dg. Perthes, Scoliosa. Někdy se skloubí několik dg. dohromady. Škola je opravdu velká a každý jedinec potřebuje něco jiného - jiné pomůcky, hračky, nakonec i prostředí.

Naším hlavním cílem je vytvořit dětem příjemné, milé, klidné prostředí, ve kterém se budou cítit dobře a bezpečně. Dále na rozvoj grafomotoriky a rozvoj jemné motoriky, kterou potřebují všechny děti, aby po přechodu do školy dostaly určité znalosti, zafixovaly si správné návyky a přechod do školy pro ně nebyl stresující.

Ke každému tématu a podtématu si paní učitelky vytvářejí velkou zásobu rozmanitých pracovních listů právě na rozvoj grafomotoriky.

Pro děti těžce postižené se snažíme vytvářet pomůcky přímo na tělo. Cítíme ale nutnost doplnění pomůckami pro děti slepé, nebo se zbytky zraku, pro děti těžce tělesně postižené (na úchopy, manipulace, zvukové hračky,...). Tyto pomůcky průběžně dle nabídky trhu a potřeb školy doplňujeme.

Každému dítěti vede paní učitelka list, ve kterém se zaznamenává, co dítě dokáže, a co se bude dále rozvíjet, na co se zaměříme. Pokroky u těchto dětí jsou (často na úsilí, které se vynakládá) minimální. Hmatatelný pokrok je třeba viditelný až v průběhu několika let.

Paní učitelky svůj TVP přizpůsobují možnostem a schopnostem jednotlivých dětí, tím, že úkoly maximálně zjednoduší a naopak. Spolu s tím souvisí i pomoc pedagoga.

Pokud se u nás vyskytnou děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, či děti z jazykově odlišného prostředí, jednáme s nimi tak, aby se postupně začleňovaly, vysvětlujeme, hovoříme s nimi. Většinou s nimi nejsou problémy, do mateřské školy chodí rády. ŠVP je upravený podle speciálních potřeb dětí. I zde je úzká spolupráce s odborníky – logopedem, psychologem. Pokud si pedagogové v jednotlivých případech nevědí rady, kdykoliv se mohou na paní psycholožku obrátit.

4.2. Vzdělávání dětí mimořádně nadaných

I když je náš ŠVP orientován na děti postižené tělesně a často s tím i související mentální postižení (zvláště u dětí s DMO), pamatujeme i na děti mimořádně nadané. Plní obsahově ŠVP stejně jako ostatní, ale úkoly jsou jim předkládány složitějším způsobem, jsou vedeny k samostatnosti a k rozvoji osobnosti. Pokud se najdou děti s větším talentem v oblasti zručnosti, estetického vnímání, je jim umožněno projevit své nadání, talent (např. v oblasti VV) ve výtvarném projevu, účasti v soutěžích,... Stejně tak ve spontánních činnostech jsou jim k dispozici hry složitější, vyžadující určité znalosti a dovednosti.

5. Předškolní výchova a vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace

Škola se zaměřuje hlavně na to, aby se děti po dobu pobytu v léčebně cítily bezpečně, aby do mateřské školy chodily rády, bez obav z nového prostředí, aby rozvíjely své schopnosti a dovednosti. Činnosti jak řízené, tak spontánní jsou pestré a každé dítě něco zaujme. Pracují zde dvě paní učitelky, neboť obě třídy jsou z organizačního důvodu a prostorových možností sloučeny. Do práce s dětmi se zapojují i maminky. Je to i v jejich zájmu, aby věděly, jak mají pracovat s dítětem po návratu domů, co všechno jejich dítě dokáže, jaké na něho mají klást požadavky. Práva a povinnosti rodičů jsou uvedena ve Vnitřním řádu školy.

Uspořádání dne v mateřské škole

BLOK DOPOLEDNÍCH ČINNOSTÍ

7.45 – 11.45

příchody dětí do MŠ

půjčování hraček, knížek (i rodičům na pokoje)

činnosti dle denních plánů vycházejících z TVP – řízené činnosti
grafomotorika, kreslení, modelování,...
smyslové hry, společenské hry, manipulační hry, puzzle,...
tvořivé hry – stavebnice, výtvarný materiál,...
námětové hry, volné hry dle individuálního zájmu dětí
didaktické hry, tablet
muzikoterapie (rytmické nástroje, hry s pohybem, zpěv) – řízené činnosti

11.45 – 12.15 oběd

Rodiče si děti odvádějí, pedagogové mají polední přestávku také na oběd

BLOK ODPOLEDNÍCH ČINNOSTÍ

12.15 – 16.00 hodin (v pátek do 13.15 hodin)

stolní, společenské a didaktické hry
labyrinty, puzzle
hry s prvky tvořivé dramatiky
námětové hry
konstruktivní hry
volné hry
hravé aktivity
tvořivé hry
konstruktivní hry
práce s knihou – prohlížení knih, časopisů,...

Práce v mateřské škole je propojena s prací s žáky školní družiny.

6. Pojetí a cíle předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání se řídí pojetím a cíli RVP PV – rozvíjením dítěte a jeho učením, získáním osobnostních postojů a hodnot, které děti uplatní v dalším životě. Naším cílem je vytvářet na principu uspokojování potřeb a zájmů dovednosti, zkušenosti, znalosti, postoje a hodnoty.

- Výchovně vzdělávací proces mateřské školy plně respektuje léčebný režim dítěte a řídí se pokyny ošetřujícího lékaře
- Věnuje stejnou péči všem dětem bez rozdílu, respektuje individuální zvláštnosti jednotlivých dětí, jejich zdravotnímu stavu
- Dětem je předkládána velká škála výtvarných, pracovních, herních činností s využitím rozmanitých her, stavebnic, hraček, skládanek, didaktických pomůcek
- Děti mají přístup k adekvátnímu množství informací – encyklopedie, knihy, dětské časopisy, tablet iPad, Magic Box
- Do výchovy a vzdělávání dětí zařazujeme efektivní metody, kterými vedeme děti ke kolektivní práci (pokud to daná skupina umožní)

- Nabízíme všem dětem možnost využívání přírodních materiálů, řídit se zásadami ochrany přírody, poznávat tradice a zvyky našich předků.
- Věnujeme se prevenci proti úrazům
- V zájmu zdárného uzdravování a prevenci pěstujeme u dětí kladný vztah k vlastnímu zdraví, poznávání jednotlivých částí těla, k jeho funkcím
- Snažíme se vytvářet pro děti co nej příjemnější prostředí, pocit bezpečí pro zdárný léčebný pobyt
- Předkládáme zajímavé aktivity a hry pro seznámení s novými kamarády

Kladný vztah k umění formujeme zařazováním aktivit ve spolupráci s léčebnou, mateřským centrem DAR, účastí ve výtvarných soutěžích, setkávání s malířem, loutkovými představeními. Každoročně pořádáme s dětmi akce u příležitosti Vánoc, Velikonoc, Dne matek, MDD,...

Vedeme děti k dodržování stanovených pravidel (školním řádem) přiměřeně k jejich věku
Pěstujeme pozitivní vztah k ochraně přírody a kladný vztah ke všemu živému.

6.1. Klíčové kompetence

Cílem vzdělávání našich dětí je dosáhnout klíčových kompetencí na takovou úroveň, která je pro dítě dosažitelná vzhledem k jeho druhu a stupni postižení, jeho věku a mentální úrovni. Výchovně vzdělávací činnosti probíhají průběžně, tak jak děti průběžně mezi léčebnými procedurami do mateřské školy docházejí. Proto se většinou individuálně zaměřujeme na takové úkoly, které jsou pro dané dítě, pro jeho další rozvoj v dané situaci nejdůležitější.

Kompetence k učení

Učitelka předává dětem zprostředkovaně základní poznatky o světě lidí, zvířat, o přírodě, sportu, kultuře,...

Navazuje na znalosti a schopnosti, které již děti mají a dále je rozvíjí na základě TVP PV. Složení dětí v mateřské škole se průběžně (2x do týdne) částečně mění. Někteří odcházejí a zase někteří noví přicházejí. Proto kompetence učitelek musí být vlastní, specifické dle daného kolektivu dětí.

Dítě – všímá si a učí se chápat souvislosti, léčebné postupy, rehabilitace, hipoterapie,... pochopit, spolupracovat.

Snažit se porozumět věcem, jevům, a dějům, snažit se o soustředění, pozornost.

Radovat se z každého malého úspěchu, z toho, co zvládlo, co se mu podařilo.

Kompetence k řešení problémů

Učitelka - vhodně a citlivě motivuje děti k řešení problémů, na které stačí, řeší úkoly přiměřené jejich věku, schopnostem, možnostem, individuálním zvláštnostem,... Složitější a náročnější situace řeší s pomocí učitelky

Dítě - které se na léčebném pobytu setkává často s cizími lidmi, s novými situacemi (léčebné procedury, vizity, komunikace se zdravotnickým personálem, nové prostředí, kolektiv dětí v MŠ různého věku a postižení i sociálního složení).

Při výchovně vzdělávacích aktivitách jsou dětem nabízeny takové činnosti, při kterých hledají řešení – labyrinty, stavebnice puzzle, co tam nepatří,...

Kompetence komunikativní

Učitelka - naváže kontakt a motivuje dítě ke spontánnímu vyjadřování svých pocitů, radosti, strachu, obav, pomáhá navázat kontakt s ostatními dospělými na oddělení a zapojit dítě do výchovně vzdělávacích aktivit školy.

Dítě – vyjadřuje své pocity, přání, reprodukuje texty pohádek, básniček. Popisuje jednoduché situace, podílí se na hrané scéně, vyjadřuje své pocity ze hry,...

Kompetence sociální a personální

Učitelka – vede děti k lidské sounáležitosti a je jim svým chováním kladným příkladem.

Dítě – učí se toleranci k ostatním dětem, umění chápat a rozlišit správné a nesprávné projevy chování dětí i dospělých, pohádkových postav,...Učí se rozpoznávat ubližování, agresivitu a násilí, nespravedlnost, vzniklé konflikty řešit dohodou.

Kompetence činnostní a občanské

Učitelka – vede děti k odpovědnosti, rozhodnosti a ke zdravému sebevědomí.

Dítě – by mělo mít smysl pro povinnost ve hře, práci a učení. Mělo by chápat svobodu vlastního rozhodování, rozpoznat a využívat své silné i slabé stránky. Přistupovat odpovědně k pokynům, které se mu dostávají v souvislosti s jeho léčbou.

Podmínky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí

Za bezpečnost dětí v mateřské škole zodpovídá po celou pracovní dobu pedagog a to od převzetí do předání rodičům.

Bezpečnostní opatření při práci s dětmi v mateřské škole

- 1) Ředitelka je povinna zabezpečit** prostřednictvím pedagogů školy dohled nad dětmi, a to při školní výchově a vzdělávání, tzn. při všech aktivitách organizovaných mateřskou školou.
- 2) Opatření v průběhu vzdělávacích činností**
 - a) Každá učitelka je osobně zodpovědná za bezpečnost svěřených dětí od doby jejich převzetí do předání druhé učitelce nebo zákonným zástupcům
 - b) Při hrách ve třídě sleduje děti, zda jim nehrozí nebezpečí (hrany stolů, židle, rozházené hračky a následné pády),...dbá, aby si děti hrály klidně, bez konfliktů. Dává dětem přiměřené hračky – předcházení úrazům.
 - c) NESMÍ ODEJÍT OD DĚTÍ ZE TŘÍDY!!!!!! Při závažných důvodech si zajistí dozor.
 - d) Nesmí dát dětem bez náležitého dozoru nůžky, špičaté tužky, štětce, či jiné ostré a špičaté pomůcky, také korálky nebo drobné stavebnicové dílky, aby si je dítě nestrčilo do nosu, ucha, nespolklo.

- e) Pokud jde s dětmi ze schodů nebo do schodů přiměřeným způsobem jim zajišťuje bezpečnost (postižené děti). Učitelka dbá po celou dobu péče o děti na jejich upravený vzhled a čistotu.

3) Opatření při pobytu venku

Pobyt venku si zajišťují rodiče samy.

4) Opatření při úraze

- a) Všichni pedagogové jsou povinni okamžitě poskytnout první pomoc při jakémkoliv úraze (hlavně pokud jsou mimo areál léčebny) a v případě potřeby přivolají první pomoc.
- b) Pokud se stane úraz přímo na oddělení, ihned nahlásit vedoucí sestře, případně dítě odnést na ošetřovnu.
- c) Nahlásí vedoucí sestře, jak k úrazu došlo.

Průběžně budou všechny děti seznamovány s nebezpečím, které je může ohrozit

Podzim – jedovaté houby, bobule, bezpečnost na silnicích,...

Zima – bezpečnost na silnicích, ledu,...

Jaro - bezpečnost při vycházkách, jedovaté rostliny,...

Léto – bezpečnost při koupání, vycházkách,...

Při práci s pracovními nástroji (nůžky, špejle,...) budou děti upozorňovány na správné zacházení s nástroji, aby nedošlo zbytečně k úrazům.

6.2. Koncepce a dlouhodobé cíle naší MŠ

Každé porušení normálního tělesného stavu znamená zvláštní životní situaci, která činí vývojové podmínky náročnější. Je-li však dítě od počátku dobře vedeno, zachází-li se s ním přiměřeně vzhledem k jeho potřebám a možnostem, nemusí se tato nebezpečí rozhodně nijak „realizovat“ a člověk, třeba vážně postižený, se bude vyvíjet dobře a zdravě. Naopak při nevhodném zacházení a v nepříznivých životních podmínkách se mohou tato nebezpečí uskutečnit do té míry, že člověk, třeba jen lehce postižený ne jen sám se nemůže dobře společensky uplatnit a zapojit, ale je rušivým činitelem pro své společenské okolí. Z toho vyplývá, že pochopení psychiky nemocných nutně předpokládá znalost obecné a vývojové psychologie.

Pedagogové, kteří se o tyto děti starají, mají častěji co dělat s osobnostmi „problematickými“ a „problémovými“, jež vyžadují zvláštního porozumění, přístupu i vedení. Nemocné, oslabené nebo tělesně postižené dítě je tedy třeba dobře znát, ale je třeba s ním i vhodně zacházet a vést k určitému cíli.

V naší mateřské škole jsme si dali jako dlouhodobý cíl:

Dopomoci dítěti k vývoji osobnosti co nejvyspělejší a tak vyrovnané a harmonické, jak je to za daných okolností možné. Aby se schopnosti postiženého dítěte mohly co nejúspěšněji rozvinout a umožnit mu prožívat svůj život uspokojivě.

Vytvořit u dětí účelné a společenské návyky – udržovat čistotu, zacházet s věcmi, hrát si, uklízet po sobě, vycházet s druhými.

Vytvořit pro děti co nejpříjemnější prostředí, poskytnout co nejvíce podnětů pro osobní rozvoj a pomoci mu, aby se mohlo po návratu domů bez větších problémů zapojit, začlenit mezi ostatní děti. Formou her a zábavných činností vybavit dítě dostatečnými vědomostmi pro bezproblémový vstup do základní školy.

Je to záměr velice složitý, náročný a v pravém slova smyslu „komplexní“. Svou úlohu tu má na prvním místě rodina, jako nejdůležitější místo prvotní výchovy, kde se budují předpoklady pro všechno ostatní.

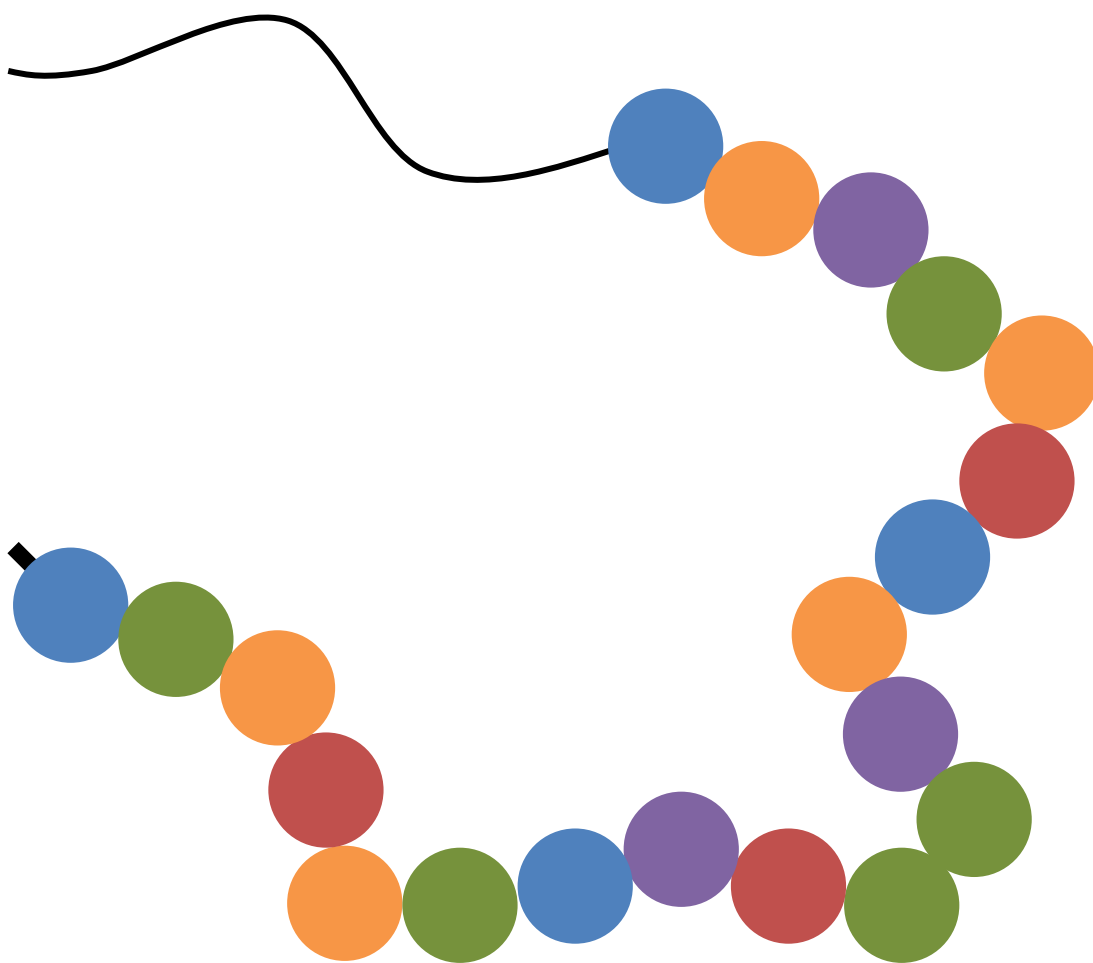
Další velmi důležitý požadavek je, aby učitelky, zdravotníci a ostatní personál oddělení, který se o tyto děti stará, vhodnou organizací práce a vhodným ovlivňováním dětí zabránil posměškům, ústrkům nebo i zneužívání, jemuž bývají mnohokrát opožděné děti, v tzv. normální společnosti dětí, vystaveny.

Na pavilonu M jsou děti spolu s jedním z rodičů a jejich pobyt trvá většinou 4-6 týdnů. Často jsou to děti těžce postižené, které nejsou doma integrované v žádném speciálním zařízení a rodiče (v mnoha případech jen sama matka) se o dítě stará 24 hodin denně. U nás se dítě dostane mezi jiné děti a hlavně matka se dostává do kontaktu s jinými maminkami, které mají také postižené dítě. Vyměňují si mezi sebou názory, zkušenosti a zapojují se do činností a her v mateřské škole. Významná je hlavně práce s dítětem individuální. Maminky se často diví, čeho jsou jejich děti schopny. Učitelky matkám metodicky radí, jak s dítětem pracovat, co od něho požadovat, na co dítě má,...

Naším cílem je vytvořit dětem co nejpříznivější prostředí, aby se u nás cítily dobře, aby měly dostatek podnětů z okolí a zapojovaly co nejvíce smyslů.

Pomoci maminkám v jejich nelehké životní situaci a poradit, jak s dítětem pracovat a dále ho rozvíjet.

... a my si teď spolu budeme hrát. Tak jako na sebe navazují den za dnem, týden za týdnem, měsíc za měsícem, rok za rokem, tak my společně budeme navlékat korálky jeden za druhým. Některý korálek třeba nepůjde tak lehce, dá nám to více práce, více úsilí, ale společnými silami se nám jistě podaří navléknout co nejvíce korálků a nebudeme zapomínat na žádnou barvu. Chceme mít přece korále co nejpestřejší, stejně jako je svět kolem nás. A až je spolu všechny navlékneme, ty půjdeš na své cestě dál a budeš nalézat další a další korálky a svět pro tebe už nebude úplně tak cizí, neznámý a tobě se půjde radostně a vesele,...

7. Vzdělávací obsah – charakteristika

Ke splnění cílů – klíčových kompetencí je náš vzdělávací program rozčleněn na tematické bloky dle jednotlivých ročních období. Tematické bloky jsou tvořeny podtématy.

Tematický blok	Podtémata
Podzim, podzime, už zas nosíš deště	Moji kamarádi
	Tady jsem doma
	Zahrádka na podzim (znaky podzimu, sklizení úrody)
	Koulelo se koulelo (podzimní ovoce – jablka)
	Vezmi žlutou tužku (podzimní ovoce – hrušky)
	V černém lese (les, houby)
	Kopu, kopu brambory (pole, traktory, brambory)
	Panáček Podzimníček (práce s přírodním materiálem)
	Vyletěl si pyšný drak (podzimní radovánky)
	Kdo to dupe (ježek)
	Jak se zvířátka připravují na zimu
Zima je tu děti	S čerty nejsou žerty (tradice, zvyky)
	Zazvonil zvoneček (Vánoce)
	Vzpomínka na Vánoce
	Sněží, sněží (zimní radovánky, sporty)
	Sněhuláček panáček (práce se sněhem)
	Upleť svetr babičko (oblečení, nemoc)
	Zvířátka v zimě (v lese, na poli)
	Huboval vrabčák (ptáci v zimě)
	Masopust (zvyky a tradice)
	Předjaří (sněženky, bledule)
Jaro, jaro, jaro už je tu	Velikonoce – zvyky, tradice
	Uvijeme věneček (pampelišky, jarní květiny)
	Jabloň, třešeň, voní květem (stromy)
	Kytička pro maminku (Den matek)
	Sázím, sázím, (práce na zahrádce, sázení, setba zeleniny) „jaro na zahr.“
	MDD
	Čím budu (povolání)
	Červená se červená (jahody, třešně)
	U dědečka na dvorečku (domácí zvířata, jejich užitek,...)
	Kdo si staví hnízda – ptáci na jaře - čáp
	Jedeme na výlet (dopravní prostředky)
	ZOO- zvířata v ZOO
Léto, milé léto, cos nám přineslo	U vody (hry u vody, čáp, žáby, ryby, rybáři, lodě,...)
	V lese (borůvky, maliny, houby, stromy, zvířata)
	Na poli (práce na poli, sklizeň obilí, kukuřice, slunečnice, makovice)
	Na zahrádce (sklizeň ovoce, zeleniny, její zpracování, květiny, broučci, domácí zvířata)
	Dopravní prostředky (výlety, čím pojedeme,...)
	Počasí (slunce, déšť, deštníky, oblečení,...)
	Kam chodíme nakupovat (co se kde prodává, zpracování potravin, třídění, řazení, hra na prodavače, pekaře,...)
	Pohádka (dle výběru učitelky)

7.1. Vzdělávací oblasti

7.1.1. Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a nervosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům

Dílčí vzdělávací cíle

Dítě si zejména v léčebně dobře uvědomuje své tělo a jeho části.

Rozvoj schopností v oblasti motoriky a jemné motoriky ruky.

Relaxační činnosti.

Zvládnutí bolesti při rehabilitačních procedurách.

Prevence zdraví.

Využívání všech smyslů.

Sebekontrola, sebeovládání.

Vytváření a prohlubování správných návyků k ochraně zdraví.

Vzdělávací nabídka

Hry na lékaře – léčíme panenky, kamarády, zvířátka.

Hra „Na tělo“ – poznáváme a pojmenováváme jednotlivé části těla.

Vytváření a prohlubování správných návyků k ochraně zdraví.

Manipulační činnosti – koordinace ruka – oko.

Smyslové a psychomotorické hry.

Hudební chvilky, dechová a artikulační cvičení.

Rytmické nástroje – doprovod hudby a zpěvu.

Grafomotorická cvičení, uvolňovací cviky ruky.

Očekávané výstupy

Zvládání jednoduché sebeobsluhy – úklid hraček, udržování pořádku.

Pojmenovávání jednotlivých částí těla, některých orgánů, znát jejich funkce

Mít povědomí o ochraně zdraví.

Rizika

Omezení pohybových a spontánních aktivit dítěte vlivem postižení.

Psychika dítěte – pobyt v léčebně, bolest, postižení samo.

Praktická část

Po příchodu dítěte do léčebny je snahou našich pedagogů vytvořit dětem co nejpříznivější prostředí, aby se u nás cítily dobře a bezpečně, aby měly dostatek podnětů z okolí a zapojovaly co nejvíce smyslů. Dále je důležité dítěti vysvětlit přiměřenou formou, proč je v léčebně, pomoci mu navázat kontakt s ostatním personálem na oddělení, seznámit s novým prostředím, vytvořit u dítěte v kontaktu s pedagogem pocit důvěry a bezpečí. Začlenit dítě mezi ostatní dětské pacienty, vytvářet pocit sounáležitosti, cítění s druhým, posilovat spolupráci ve hře a ostatních činnostech.

Zaměřujeme se hlavně na rozvoj jemné motoriky ruky – grafomotorická cvičení, pracovní listy, omalovánky, mandaly, samostatné kreslení. Zdůrazňujeme prevenci úrazů, zvýšené pozornosti při rozmanitých činnostech.

Velmi důležitou součástí pro posílení psychiky a vytvoření radostné atmosféry dítěte jsou hudební chvíle – zpívání s doprovodem rytmických nástrojů, hudebně pohybové hry.

Hlavním prostředkem, kterým plníme vzdělávací cíle, jsou hry. A to hlavně hry didaktické, ale i hry námětové, dramatické, konstruktivní. Nezapomínáme na význam hry spontánní, při které máme možnost pozorovat celkové chování, jednání, zapojování do hry, vztah k ostatním zúčastněným a z toho vyvozovat závěry pro další výchovně vzdělávací činnosti s jednotlivci.

7.1.2. Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávání v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebevhlédání, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení. Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“.

- a) Jazyk a řeč
- b) Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, představivost a fantazii
- c) Sebeпоjetí, city a vůle

7.1.2.1. Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

Rozvoj řečových schopností – poslech, vnímání, porozumění

Komunikativní dovednosti – verbální i neverbální

Rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka

Vzdělávací nabídka

Vyprávění vlastních zážitků, jednoduchý popis.

Poslech pohádek, příběhů, reprodukce děje.

Sluchové a rytmické hry, artikulační cvičení.

Grafomotorická cvičení, slovní hádanky.

Prohlížení obrázkových knížek, časopisů.

Přednes, recitace, zpěv, dramatizace.

Slovní označení předmětů.

Očekávané výstupy

Plnění dlouhodobých cílů naše zařízení neumožňuje, neboť pobyty jsou krátkodobé (měsíc až šest týdnů), výjimečně u dg. Perthes rok i déle.

Navázání komunikace s dítětem, rozhovor, vyjádření pocitů.

Hádanky, hrajeme divadlo, přednášíme, zpíváme.

Poslech pohádek čtených pedagogem, i vyprávěných.

Využívání svátků a oslav k nácviu jednoduchých básní, říkadel, písní s doprovodem hudebních nástrojů.

Hudební nahrávky jako hádanky.

Popis obrázků z dětských knížek, časopisů.

Pojmenování toho, co dítě obklopuje.

Rizika

Převaha předávání hotových a zprostředkovaných poznatků.

Přerušování souvislé výchovně vzdělávací činnosti rehabilitačními procedurami.

Praktická část

Veškeré úkoly se dají plnit s dětmi po aklimatizaci na nové prostředí v léčebně. Není možné pracovat s dlouhodobými cíli, ale navazujeme na vědomosti, znalosti a schopnosti dětí, se kterými k nám přišly. Nabízíme dětem hračky, o které mají zájem, které jsou pro ně nové, nějakým způsobem zajímavé. Po příchodu do mateřské školy necháme dítě tzv. rozkoukat, nenutíme ho do činností. Dítě nejprve poznává nové prostředí, nové děti a postupně se nenásilnou formou začlení do skupinky dětí, naváže s nimi kontakty, získá si i důvěru k učitelce.

Pracujeme s tvořivými materiály – stavebnice, puzzle, Lego, skládačky,...

Využíváme modelínu, přírodní materiály, terapeutickou modelínu, kinetický písek,...

Dále využíváme omalovánky, domalovánky, mandaly, různé pracovní listy zaměřené k daným tématům. Práci s papírem skládání, stříhání, nalepování,...

Při hrách procvičujeme barvy, tvary, velikosti, posloupnosti. Počítáme obrázky, předměty, ... Vždy vycházíme ze schopností a možností dětí. Využíváme všechna roční období. Zařazujeme hry didaktické, námětové, dramatické, konstruktivní. Hry „na kuchaře“, „na lékaře“, „na policii“, „na výpravčího“, ...

Využíváme různý výtvarný materiál, techniky.

Využíváme audionahrávky, interaktivní tabuli, tablet.

7.1.2.2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle

Rozvoj paměti a pozornosti.

Rozvoj tvořivosti.

Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétního názorného myšlení k myšlení logickému.

Vytváření základů pro práci s informacemi.

Vzdělávací nabídka

Manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností.

Spontánní hra, volné experimentování s materiálem a předměty.

Smyslové hry.

Hry podporující tvořivost, fantazii, představivost.

Činnosti zaměřené k vytváření pojmů a osvojování poznatků (práce s knihou, obrázkovým materiálem, ...).

Činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů.

Pozorování různých objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností, charakteristických znaků, funkcí.

Očekávané výstupy

Soustředit se na činnost a udržet pozornost.

Vědomě užívat všechny smysly, záměrně pozorovat, všímat si.

Poznat a pojmenovat většinu toho, co dítě obklopuje.

Přemýšlet, vést jednoduché úvahy, o čem přemýšlí a uvažuje, vyjádřit se slovně.

Chápat prostorové souvislosti, slovně je popsat.

Vyjadřovat svoji představivost a fantazii v tvořivých činnostech, kresbou, dramatizací, stavbou,...

Rizika

Převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním.

Nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti.

Praktická část

Procvičujeme jejich paměť i pozornost.

Poznáváme nové hry a hračky podporující jejich tvořivost, představivost, fantazii.

Povídáme si s dětmi nad obrázky\ v knihách, časopisech.

Směřujeme jejich pozornost a soustředěnost na jednotlivé činnosti.

7.1.2.3. Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle

Rozvoj schopností vytvářet a rozvíjet citové vztahy k okolí.

Rozvoj pozitivních citů k sobě – sebevědomí, sebedůvěra.

Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, prožívání, cítění.

Rozvoj schopností a dovedností vyjádřit pocity, dojmy, prožitky.

Získání schopností řídit chování vůlí a ovlivňovat své reakce.

Vzdělávací nabídka

Vstřícná a citlivá komunikace, empatické prostředí.

Činnosti zajišťující spokojenost, klid a pohodu.

Přiměřené úkoly a činnosti, které umožní dítěti dosáhnout úspěchu.

Podpora dítěte ve vlastní síly a schopnosti, oceňování jeho snahy.

Spontánní hra.

Činnosti různého zaměření umožňující samostatné vystupování, rozhodování a sebeovládání.

Estetické a tvůrčí aktivity – dramatické, výtvarné, slovesné, hudební.

Poslech pohádek, příběhů – obohacování citového života dítěte.

Hry na téma „Rodina“, „Přátelství“,...

Očekávané výstupy

Uvědomovat si svoji samostatnost.

Rozhodovat o svých činnostech.

Prožívat radost ze zvládnutého.

Odloučit se na určitou dobu od matky, blízkých a být aktivní i bez jejich přítomnosti a podpory.

Rizika

Léčebné prostředí.

Omezování možností dokončování činností.

Stresy, napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí.

Praktická část

Pobyt v léčebně je pro dítě značná psychická zátěž. Učitelky se snaží tyto krizové situace zvládat individuálním přístupem k dětem, vhodnou motivací odvést pozornost dětí a zapojit je do her a herních činností. Při veškerých činnostech dítě chválíme, povzbuzujeme, dodáváme jim odvalu.

Nasloucháme dítěti, snažíme se řešit jeho problémy. Podporujeme vyjadřování dítěte výtvarnou formou, rozvíjíme estetické citění, zapojujeme dítě do výzdoby třídy mateřské školy.

7.1.3. Dítě a ten druhý

Záměrem vzdělávání v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Dílčí vzdělávací cíle

Posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému – rodina, skupina dětí v MŠ, učitelka, zdravotní sestra, lékař

Rozvoj schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem, k jiným etnickým skupinám, k dětem s různým druhem a stupněm postižení.

Rozvoj komunikačních dovedností.

Tolerance, respekt, přizpůsobivost,...

Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými.

Vzdělávací nabídka

Sociální a interaktivní hry – hudební, dramatické, společenské.

Podpora dětských přátelství

Hry – modelové situace – učit dítě přijímat a respektovat druhého.

Dostatek pozitivních příkladů – vstřícná komunikace, taktní ohleduplné chování, porozumění, tolerance.

Kooperativní činnosti ve dvojicích, skupinkách.

Hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, ochotě rozdělit se, půjčit hračku, střídat se, pomoci vyřešit vzájemný spor.

Četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů na téma vztahů mezi lidmi.

Očekávané výstupy

Uplatňovat své individuální potřeby.

Vnímat, co si druhý přeje, co potřebuje, citlivé chování ke slabšímu, handicapovanému, pomáhat si.

Bránit se projevům násilí, ubližování, ponižování.

Spolupracovat a komunikovat s vrstevníky.

Navazovat kontakty s dospělými, komunikovat s nimi, respektovat je.

Rizika

Neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte vlivem léčebnému programu zdravotníků.

Nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí.

Praktická část

Dítěti v léčbě by měl dát veškerý personál, se kterým přijde dítě do kontaktu najevo, že o něho mají zájem, že ho mají rádi, že mu chtějí pomoci.

Pomoci starším, mladším, potěšit smutného kamaráda, rozdělit se s ním, půjčit hračku, neztratit kontakt s kamarády – kreslené dopisy do kmenové mateřské školy.

7.1.4. Dítě a společnost

Záměrem vzdělávání v oblasti sociálně – kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky a postoje, přijmout základní všeobecně uznávané společenské, morální a estetické hodnoty a podílet se na utváření společenské pohody.

Dílčí vzdělávací cíle

Vytvoření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách.

Rozvoj schopností žít ve společenství ostatních lidí – přizpůsobit se spolupracovat.

Rozvoj základních kulturně společenských postojů a dovedností dítěte.

Rozvoj kulturně estetických dovedností – slovních, výtvarných, hudebních, dramatických.

Vytvoření základů estetického vztahu ke světu, životu, ke kultuře, umění.

Vzdělávací nabídka

Různorodé společenské hry.

Tvůrčí činnosti – výtvarné, pracovní, hudební, slovesné.

Příprava a realizace oslav, svátků.

Zařazování dramatizace pohádek.

Hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa dospělých – řemesla, povolání.

Aktivity přibližující pravidla vzájemného styku – ohleduplnost, zdvořilost, spolupráce.

Aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v mateřské škole.

Zdvořilé chování k ostatním.

Očekávané výstupy

Dodržovat pravidla her a jiných činností.

Začlenit se mezi ostatní děti, respektovat jejich rozdílné chování a dovednosti, adaptovat se na prostředí léčebny.

Spolupracovat s ostatními, přijmout autoritu.

Zacházet šetrně s hračkami a pomůckami.

Vyjadřovat své představy a pocity prostřednictvím výtvarných dovedností.

Rizika

Nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte.

Potlačování autonomního chování dítěte – respektování léčebných postojů.

Nevhodný mravní vzor – starší děti, děti ze sociálně nepříznivých podmínek – agrese, necitlivost, netolerance.

Praktická část

Uvědomování si společnosti ostatních lidí, kontaktovat se s nimi, vážit si jejich práce, přizpůsobit se změnám, citově se vyrovnat s novým prostředím.

Škola je v úzkém kontaktu s rodiči, neboť jsou jako doprovod přímo na oddělení. Dítě tak získává jistotu a napomáhá to při rehabilitačních procedurách.

Kreslíme dopisy kamarádům do kmenové mateřské školy, pomáháme řešit problémy malého pacienta. Vedeme a snažíme se pozitivním přístupem pomáhat dítěti získat důvěru k ostatním. Zapojujeme je do výtvarných činností při výzdobě třídy i při výrobě drobných dárečků.

7.1.5. Dítě a svět

Záměrem vzdělávání v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Dílčí vzdělávací cíle

Vytváření kladného vztahu dítěte k místu a prostředí kde žije.

Rozvoj schopnosti vážit si života ve všech jeho formách, rozvoj schopnosti přizpůsobovat se přirozenému vývoji a běžným změnám.

Osvojování jednoduchých poznatků o světě a životě, kultuře, technice, vývoji, neustálých proměnách.

Vzdělávací nabídka

Poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy).

Hry a aktivity na téma dopravy.

Práce s literárními texty, obrazovým materiálem, využívání encyklopedií.

Kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, vyprávění, poslech).

Očekávané výstupy

Orientovat se bezpečně v léčebně.

Zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené.

Sledovat události a účastnit se na akcích organizovaných školou.

Hry a aktivity na téma doprava a bezpečnost na cestách.

Rizika

Převaha zprostředkovaného poznávání světa.

Nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v reálu z důvodu postižení.

Praktická část

Pedagog navazuje na vědomosti a znalosti a schopnosti dětí, se kterými k nám do mateřské školy přišly.

Hlavním cílem všech na oddělení je, aby se dítě co nejdříve vrátilo do přirozeného prostředí a pobyt v léčebně mu pomohl. Přirozeným prostředím pro děti je mateřská škola, proto její působení má velký psychologický aspekt.

Škola se snaží rozvíjet, upevňovat a rozšiřovat základní poznatky o světě, vztazích, kultuře,...

Využívá dětské časopisy, encyklopedie, dětskou literaturu.

Zaměřujeme se na znalosti o přírodě a její ochraně.

Celý kolektiv osob, které pečují o dítě, se snaží, aby bylo spokojené, beze strachu, bez stresu a jeho léčebný pobyt byl co nejefektivnější.

Při tvorbě ŠVP jsme vycházeli z podmínek jednak materiálních, prostorových, organizačních a hlavně z dg. dětí, které se u nás nejčastěji vyskytují.

Snažíme se nabízet rodičům a jejich dětem takové činnosti, při kterých se bude jejich dítě nejen rozvíjet, ale chceme jim na poměrně krátkou dobu (v průměru jeden měsíc) vytvořit prostředí takové, aby se tu cítilo dítě bezpečně, spokojeně a něco se u nás naučilo.

8. Tematické bloky a podtémata – vzdělávací obsah

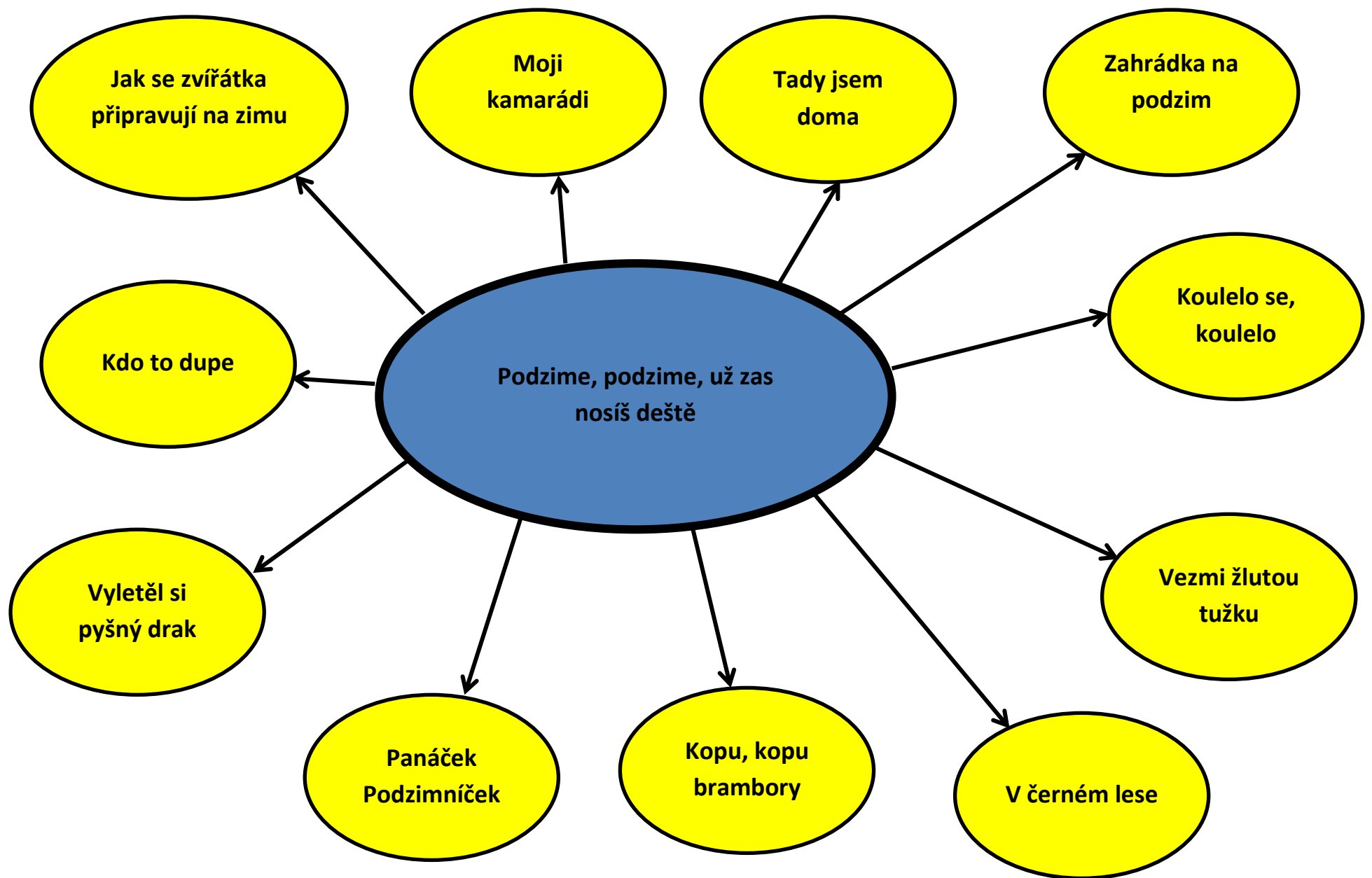
8.1. Tematický blok: Podzime, podzime, už zas nosíš deště

PODTÉMATA:

- 1) Moji kamarádi
- 2) Tady jsem doma
- 3) Zahrádka na podzim
- 4) Koulelo se koulelo
- 5) Vezmi žlutou tužku
- 6) V černém lese
- 7) Kopu, kopu brambory
- 8) Panáček Podzimníček
- 9) Vyletěl si pyšný drak
- 10) Kdo to dupe
- 11) Jak se zvířátka připravují na zimu

Paní učitelky budou během podzimu vybírat z uvedených podtémat, případně mohou doplnit jinými, dle vlastních nápadů a tvořivosti.

Vždy budou vycházet z individuálních potřeb dětí. Práce bude převážně individuální a cíle voleny přiměřeně dle schopností a možností dané skupiny dětí.

Hlavní cíle, které budou sledovány:

Orientace v novém prostředí

(uvítání dětí v mateřské škole, hry na rozvoj orientace v prostoru, na papíře, stole, seznamování s novými kamarády, společenské, stolní hry,...)

Vhodnou komunikací a laskavým přístupem usnadnit novým dětem vstup do MŠ

(průběžně, během celého roku, když tato situace nastane)

Rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky, uvědomění si vlastního těla

(hry na tělo, říkadla s pohybovým doprovodem, sebeobsluha)

Rozvoj užívání všech smyslů

(smyslové hry, plnění úkolů dle pokynů učitelky)

Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností

(říkadla, básně, písně, vyprávění, rozhovory, prohlížení knížek, popis obrázku, vyprávění vlastních zážitků)

Rozvoj poznávacích schopností

(smyslové hry, orientace v číselné řadě, třídění, skládání, práce s pomůckami a obrazovým materiálem dle pokynů učitelky,...)

Posilování prosociálního postoje k druhému v herní skupině

(průběžně během činností a her)

Vytvářet vztah k estetickým a hudebním činnostem

(hudební půlhodinky průběžně, během celého roku, výtvarné a pracovní činnosti, grafomotorika)

Rozvíjet a upevňovat u dětí elementární (základní) vědomosti o přírodě

(encyklopedie, knihy, vyprávění učitelky, vlastní zážitky dětí, četba,...)

Charakteristika integrovaného tematického bloku:

Moje rodina, kamarádi, můj domov, moje mateřská škola

Zahrádka na podzim, co se sklízí na podzim – ovoce, zelenina, barvy plodů, poznáváme základní chuti ovoce, zeleniny všemi smysly

Co roste na podzim v lese, na poli

Vyrábíme z přírodních materiálů – listy, šípky, brambory, větvičky, kaštiny, žaludy, bukvice

Podzimní radovánky – pouštění draků

Příprava zvířátek na zimu – ježek, veverka, medvěd, ptáci,...

Dílčí vzdělávací cíle:

Orientace v novém prostředí

Vhodnou komunikací a laskavým přístupem usnadnit novým dětem vstup do MŠ

Rozvoj pohybových dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky ruky, uvědomění si vlastního těla

Rozvoj užívání všech smyslů

Rozvoj řečových a jazykových dovedností

Rozvoj poznávacích schopností

Posilování prosociálního postoje k druhému v herní skupině

Vytvářet vztah k estetickým a hudebním činnostem

Rozvíjet a upevňovat u dětí elementární vědomosti o přírodě

Nabídka činností:

Společenské a stolní hry

Smyslové hry

Hry na tělo, říkadla s pohybovým doprovodem

Orientace v číselné řadě, třídění, skládání, práce s pomůckami a obrazovým materiálem

Říkadla, básně, vyprávění, rozhovory, prohlížení knížek, popis obrázku

Výtvarné a pracovní činnosti

Hudební chvílky

Očekávané výstupy:

Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů

Ovládat koordinaci ruka – oko, zvládat jemnou motoriku ruky, zacházet s drobnými pomůckami, materiálem

Naučit se krátké texty, reprodukovat básničky, říkadla, písničky

Soustředit se na činnost a dokončit ji

Tvořit a vyrábět z různých materiálů a přírodnin

Poznat některá písmena, číslice, případně slova

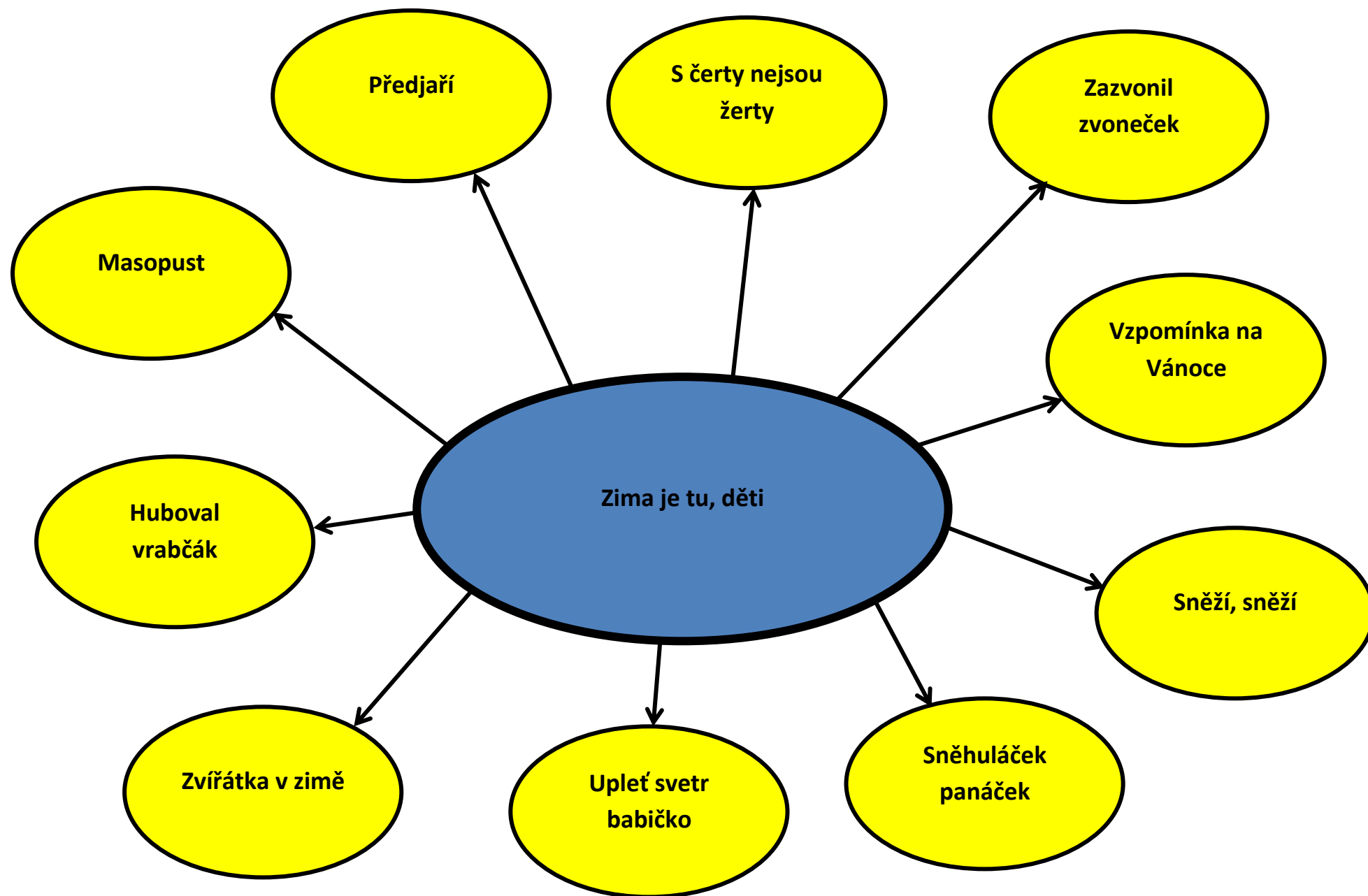
Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem

8.2. Tematický blok: Zima je tu děti

PODTÉMATA:

- 1) S čerty nejsou žerty
- 2) Zazvonil zvoneček
- 3) Vzpomínka na Vánoce
- 4) Sněží, sněží
- 5) Sněhuláček panáček
- 6) Upleť svetr babičko (oblečení, nemoc)
- 7) Zvířátka v zimě
- 8) Huboval vrabčák
- 9) Masopust
- 10) Předjaří

Jednotlivá témata mohou paní učitelky upravovat, rozšiřovat, slučovat tak, jak to bude vyhovovat dané skupině dětí, jejich schopnostem, možnostem.

Hlavní cíle, které budou sledovány:

Rozvoj v oblasti hrubé a jemné motoriky

Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti

(soutěže, karneval, pohybové hry při hudebních půlhodinách, správné dýchání)

Rozvoj pohybových a manipulačních dovedností

(hry na zvířátka, dramatizace, manipulace s předměty, pomůckami dle pokynů učitelky)

Osvojovat si poznatky o těle, zdraví

Rozvoj řeči a správné výslovnosti

(zvuky zvířátek, rytmičtější slova, slovní hry, práce s obrázkem dle pokynů učitelky)

Rozvoj všech smyslů

(smyslové hry, orientace v číselné řadě, práce s pomůckami dle pokynů – třídění, řazení, přiřazování podle barev, velikostí,...)

Vytvářet dětem správný příklad dospělých

(užití modelových situací, obrazový materiál, příběhy, vyprávění, četba,...)

Rozvíjet estetické dovednosti

(výtvarné, hudební, dramatizace, besídka,...)

Osvojovat si jednoduché poznatky o světě a životě, jeho proměnách

Vést děti k vnímání změn v přírodě

(schopné děti při vycházkách s rodiči)

Charakteristika integrovaného tematického bloku:

Zvyky, tradice, oslavy, besídky, dárky pro rodiče, kamarády

Hrajeme si se sněhem, ledem, poznáváme jeho vlastnosti, skupenství

Zimní sporty, bezpečnost při hrách na sněhu

Oblékání v zimě, zdraví, nemoc

Zvířátka, ptáci v zimě, starost a péče o ně

Dílčí vzdělávací cíle:

Rozvoj v oblasti hrubé a jemné motoriky ruky

Rozvoj fyzické a psychické zdatnosti

Rozvoj pohybových a manipulačních dovedností

Osvojování poznatků o těle, zdraví

Rozvoj řeči a správné výslovnosti

Rozvoj estetických dovedností

Osvojování si jednoduchých poznatků o světě a životě, jeho proměnách

Vést děti k vnímání změn v přírodě

Nabídka činností:

Pohybové hry při hudebních půlhodinách (muzikoterapii)
Soutěže
Karneval
Hry na zvířátka, dramatizace pohádek
Manipulace s předměty, pomůckami
Slovní hry, zvuky kolem nás, práce s obrázkem
Smyslové hry, orientace v číselné řadě, práce s pomůckami – třídění, řazení, přiřazování podle barev, tvarů, velikostí,...
Vyprávění, poslech, práce s literárními texty
Výtvarné a hudební činnosti

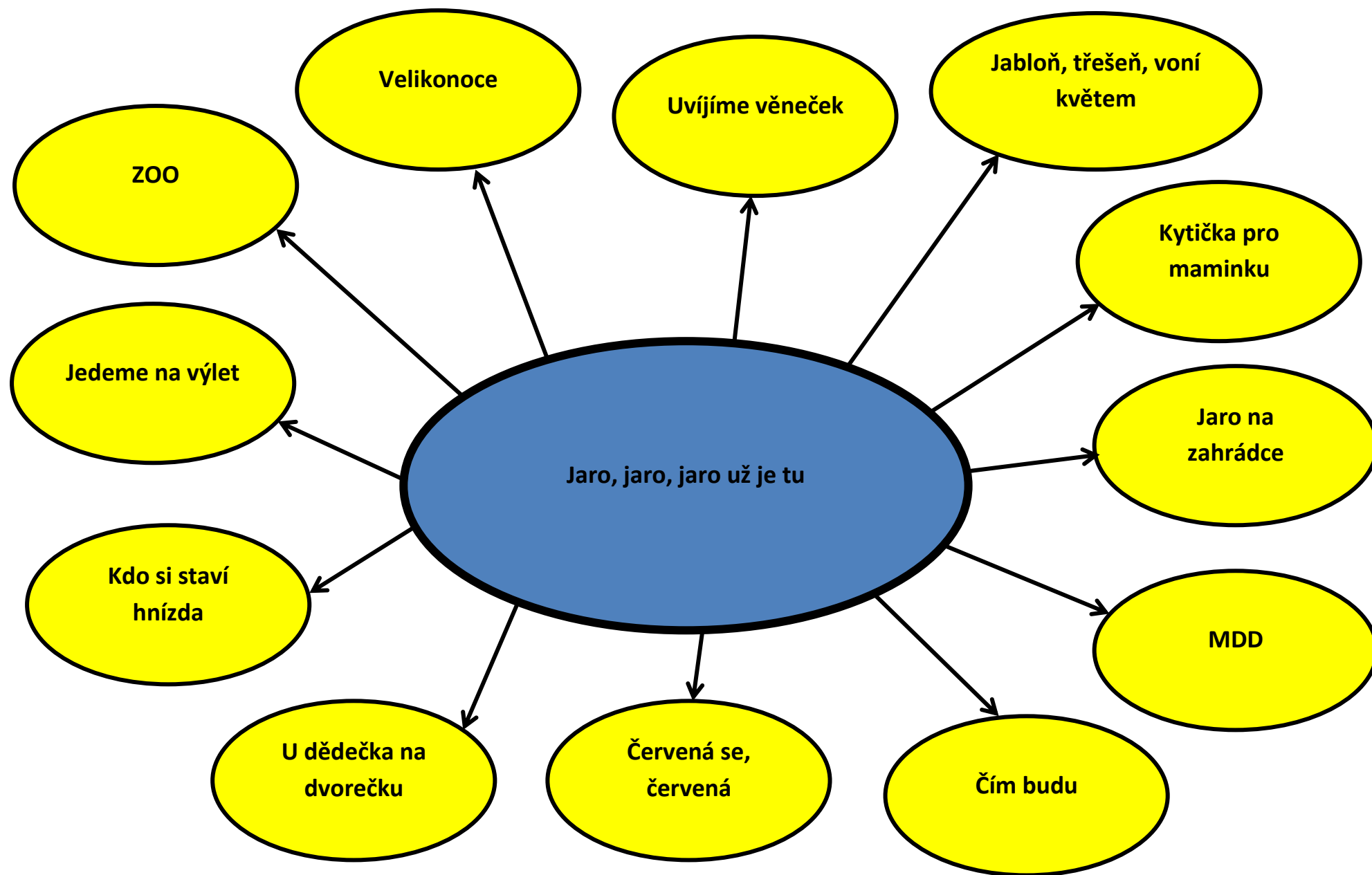
Očekávané výstupy:

Ovládat koordinaci ruka oko, zvládat jemnou motoriku ruky, zacházet s výtvarným materiálem, modelovací hmotou, s jednoduchými hudebními nástroji.
Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity
Respektovat potřeby druhého dítěte, dělit se o hračky
Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony, uklidit po sobě, udržovat pořádek
Naučit se nazpaměť krátké texty
Těšit se z hezkých a příjemných zážitků
Zachytit a vyjádřit své prožitky slovně, výtvarně

8.3. Tematický blok: Jaro, jaro, jaro už je tu**PODTÉMATY:**

1. Velikonoce
2. Uvíváme věneček (pampelišky, jarní květiny)
3. Jablň, třešň, voní květem (stromy)
4. Kytíčka pro maminky (Den matek)
5. Sázím, sázím,...(práce na zahrádce, sázení, setba zeleniny,...) Jaro na zahrádce
6. MDD
7. Čím budu (povolání)
8. Červená se, červená (jahody, třešně,...)
9. U dědečka na dvorečku
10. Kdo si staví hnízda – čáp a vlaštovky
11. Jedeme na výlet (dopravní prostředky)
12. ZOO

Opět si budou paní učitelky vybírat z nabízených podtémat, případně doplní vlastními. Jednotlivé činnosti budou upravovány průběžně podle situace a zdravotního stavu dětí.

Hlavní cíle, které budou sledovány:

- **Osvojování si věku přiměřených praktických dovedností**
(ne vždy, pozor u těžce postižených. Zde vycházet pouze z jejich možností)

Rozvoj a užívání všech smyslů
(smyslové hry, plnění úkolů dle pokynů)

Rozvoj jemné motoriky, koordinace ruka – oko
(grafické činnosti, manipulace, hry, zvukové hračky,...)

- **Rozvíjet tvořivé myšlení**
(skládačky, puzzle, stavebnice, modelové situace,...)

Rozvíjet mluvní projev a vyjadřování
(vyprávění, popis obrázku, rozhovory, básně, říkadla,...)

Rozvíjet schopnost domluvit se se svým okolím
(napodobování zvuků, zvuků zvířátek,...)

- **Vážít si práce dospělých**
(povolání, řemesla, hry na prodavače, kadeřníka, lékaře,...využití obraz. materiálu)

Upevňovat kladné vztahy ve skupině mezi sebou
(průběžně, během celého roku)

Upevňovat kladný vztah ke zvířatům

- **Rozvíjet kulturně společenské dovednosti a návyky**
(modelové situace – jak se chováme v lese, restauraci, autě, autobuse,...)

Rozvíjet výtvarné a hudební dovednosti
(výtvarné, pracovní, hudební činnosti na daná témata)

- **Osvojovat si vědomosti chránící před nebezpečnými vlivy**
(jedovaté rostliny, houby, cizí zvířata, lidé, chování na ulici, silnici,...)

Vytvářet základní povědomí o přírodě, vytvářet si k ní kladný vztah
(péče o ni, neničíme ji, ale chráníme, modelové situace, pozorování, vyprávění,...)

Charakteristika integrovaného bloku:

Svátky jara, zvyky, obyčeje (Velikonoce, čarodějnice)
Změny v přírodě na jaře, péče o rostliny, stromy
Jaro na zahrádce, na louce
Práce na zahrádce (sejeme, sázíme)
Zvířátka na jaře – domácí, návrat ptactva z teplých krajín

Den Země – ochrana životního prostředí, co se v přírodě smí, nesmí, zdraví zvířátek, lidí

Dílčí vzdělávací cíle:

Osvojování si věku přiměřených praktických dovedností

Rozvoj a užívání všech smyslů

Rozvoj jemné motoriky, koordinace ruka - oko

Rozvoj tvořivého myšlení

Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem, vážit si práce dospělých

Upevňovat kladné vztahy ve skupině mezi sebou

Upevňovat kladný vztah ke zvířatům

Rozvíjet kulturně společenské dovednosti a návyky

Rozvíjet výtvarné a hudební dovednosti

Osvojovat si vědomosti chránící před nebezpečnými vlivy

Vytvářet základní povědomí o přírodě, vytvářet si k ní kladný vztah

Nabídka činností:

Společenské a skupinové aktivity nejrozličnějšího zaměření

Činnosti směřující k ochraně zdraví a osobní bezpečnosti (jedovaté rostliny, houby, cizí zvířata, cizí lidé, chování na ulici, silnici)

Poslech čtených i vyprávěných pohádek a příběhů

Smyslové hry, hry na poznávání lidského těla a jeho částí

Výtvarné, grafické a pracovní činnosti

Činnosti hudební, hudebně pohybové hry, hudební hádanky

Modelové situace – jak se chováme v lese, restauraci, autě, autobuse,...

Modelové situace – příroda, jak ji chráníme (obrazový materiál)

Hry na řemesla- poznáváme jednotlivá povolání, hry námětové (prodavač, lékař, policista, kuchař, zdravotní sestřička, výpravčí,...)

Skládačky, puzzle, stavebnice

Očekávané výstupy:

Pojmenovat části těla, některé orgány, znát jejich funkci, mít povědomí o těle a jeho vývoji

Rozlišovat, co zdraví prospívá, co mu škodí

Prožívat radost ze zvládnutého a poznatého

Chápat slovní vtip a humor

Chovat se zdvořile k dospělým, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce

Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení

Spolupracovat s ostatními, dodržovat dohodnutá pravidla vzájemného soužití

Zacházet šetrně s knihami

Uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit

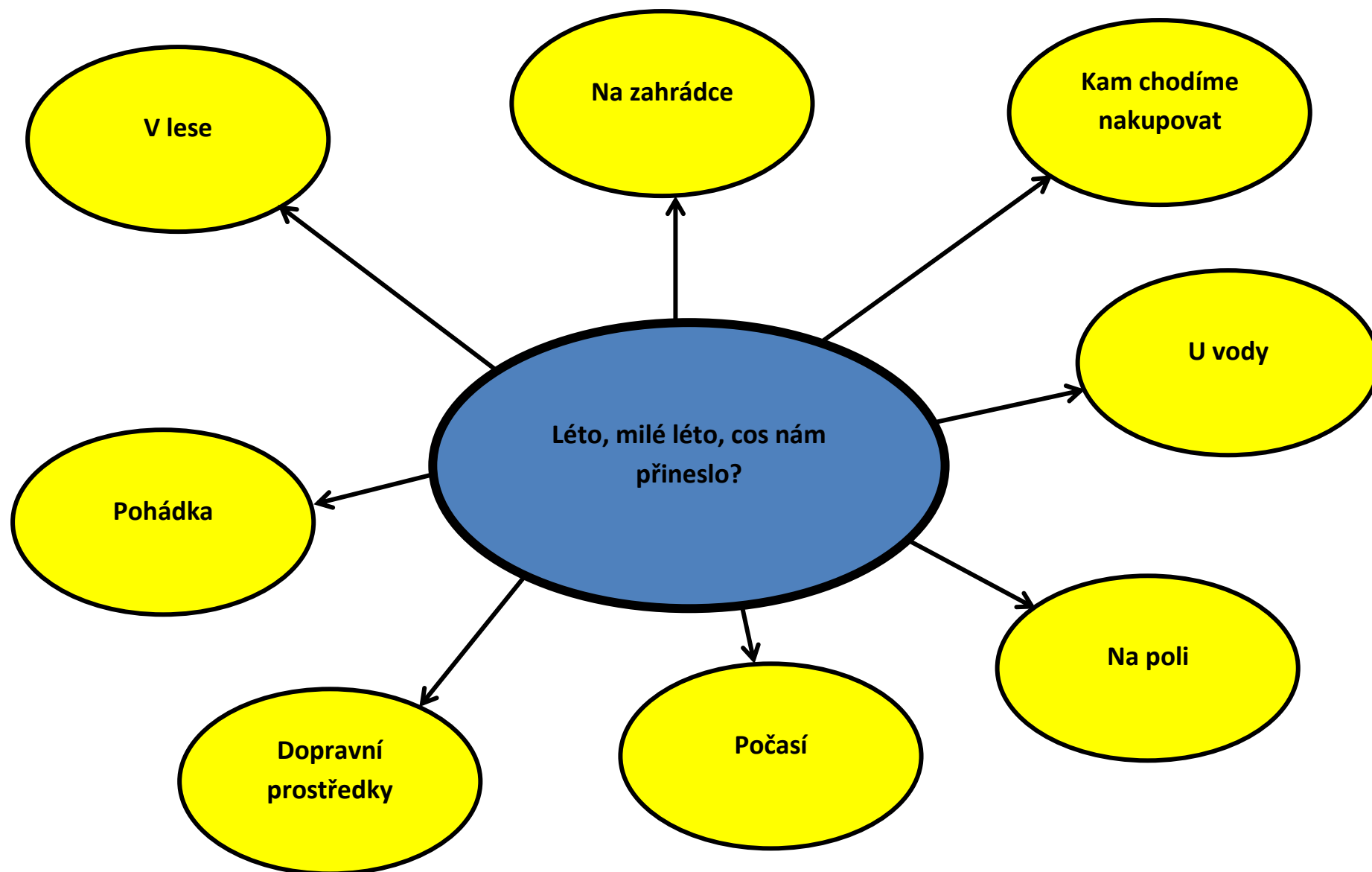
8.4. Tematický blok: Léto, milé léto, cos nám přineslo

PODTÉMATA:

- 1) **U vody** (hry u vody, čáp, žáby, ryby, rybáři, lodě,...)
Na toto téma, stejně jako na ostatní – výtvarné činnosti, pracovní činnosti – skládání, lepení, modelování, stříhání, trhání, mačkání, grafické listy,...)
- 2) **V lese** (borůvky, maliny, houby, stromy, zvířata,...)
- 3) **Na poli** (práce na poli, sklizeň obilí, kukuřice, slunečnice, makovice,...)
- 4) **Na zahrádce** (sklizeň ovoce, zeleniny, její zpracování, květiny na zahrádce, broučci v trávě, domácí zvířátka,...)
- 5) **Dopravní prostředky** (výlety – čím pojedeme,...)
- 6) **Počasí** (slunce, déšť, deštníky, oblečení,...)
- 7) **Kam chodíme nakupovat** (co se kde prodává, zpracovávání potravin, třídění, řazení, hra na prodavače, pekaře,...)
- 8) **Pohádka** (dle výběru učitelky)

V průběhu prázdnin si mohou opět paní učitelky vybírat taková témata, která se jim budou hodit, mohou vytvořit nová, podle svých vlastních nápadů a své tvořivosti. Zde je uvedeno pouze několik námětů, které mohou během prázdnin použít a dále je podrobněji rozpracovat.

Paní učitelky budou prakticky opakovat s dětmi to, s čím je v průběhu školního roku seznamovaly. Stejně tak i cíle si paní učitelky zvolí tak, aby vycházely z podstaty podtématu. Vše bude probíhat formou her a zábavných činností.

Charakteristika integrovaného tematického bloku:

Hry s barvami, léto v přírodě, rozmary počasí, přírodní jevy a jejich označení (bouře, blesk, vítr, duha, déšť)

Změny počasí v přírodě

Léto v lese – borůvky, maliny, houby, stromy, zvířátka,...

Léto na poli – práce na poli, sklizeň obilí, kukuřice, slunečnice, makovice

Léto na zahrádce – sklizeň ovoce, zeleniny, její zpracování, květiny na zahrádce, broučci v trávě, domácí zvířátka

Léto u vody – vodní sporty, nebezpečí úrazů při nich, první pomoc, čápi, žáby, rybáři, lodě,...

Vytvořit povědomí o existenci ostatních kultur a národností – cestování, dopravní prostředky

Jak se správně chovat, abych si chránil své zdraví

Seznamování se světem lidí, kultury a umění

Dílčí vzdělávací cíle:

Rozvoj řečových a jazykových dovedností a kultivovaného projevu

Rozvoj schopností sebeovládání

Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody

Ochrana osobního soukromí a bezpečí

Vytváření základů pro práci s informacemi

Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností, o širším přírodním prostředí, o vývoji a neustálých proměnách

Nabídka činností:

Práce s obrazovým materiálem, výtvarné a pracovní činnosti – skládání, lepení, trhání, stříhání, modelování, mačkání, grafické listy

Využívání encyklopedií

Využívání podnětů a situací k seznamování dítěte se srozumitelnými reáliemi o naší republice

Hry a praktické úkony k procvičování orientace na ploše

Hry s předměty a obrázky procvičující matematické představy, orientaci v čase, prostoru

Práce s literárními texty – pohádky, jejich reprodukce vlastními slovy

Povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému

Činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (piktogramy, symboly)

Očekávané výstupy:

Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy

Chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc

Odmítat společensky nežádoucí chování, vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se tak chovají

Mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc

Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo a intonaci řeči, vést rozhovor

Mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích

Dlouhodobé cíle vyplývající z analýzy školy

Každé porušení normálního tělesného stavu znamená zvláštní životní situaci, která činí vývojové podmínky náročnější. Je-li však dítě od počátku dobře vedeno, zachází-li se s ním přiměřeně vzhledem k jeho potřebám a možnostem, nemusí se tato nebezpečí rozhodně nijak „realizovat“ a člověk, třeba vážně postižený, se bude vyvíjet dobře a zdravě. Naopak při nevhodném zacházení a v nepříznivých životních podmínkách se mohou tato nebezpečí uskutečnit do té míry, že člověk, třeba jen lehce postižený ne jen sám se nemůže dobře společensky uplatnit a zapojit, ale je zatěžko nebo rušivým činitelem pro své společenské okolí. Z toho vyplývá, že pochopení psychiky nemocných nutně předpokládá znalost obecné a vývojové psychologie.

Pedagogové, kteří se o tyto děti starají, mají častěji co dělat s osobnostmi „problematickými“ a „problémovými“, jež vyžadují zvláštního porozumění, přístupu i vedení. Nemocné, oslabené nebo tělesně postižené dítě je tedy třeba dobře znát, ale je třeba s ním i vhodně zacházet a vést k určitému cíli.

V naší mateřské škole jsme si dali jako dlouhodobý cíl:

Dopomoci dítěti k vývoji osobnosti co nejvyspělejší a tak vyrovnané a harmonické, jak je to za daných okolností možné. Aby se schopnosti postiženého dítěte mohly co nejúspěšněji rozvinout a umožnit mu prožívat svůj život uspokojivě.

Vytvořit u dětí účelné a společenské návyky – udržovat čistotu, zacházet s věcmi, hrát si, uklízet po sobě, vycházet s druhými.

Vytvořit pro děti co nejpříjemnější prostředí, poskytnout co nejvíce podnětů pro osobní rozvoj a pomoci mu, aby se mohlo po návratu domů bez větších problémů zapojit, začlenit mezi ostatní děti. Formou her a zábavných činností vybavit dítě dostatečnými vědomostmi pro bezproblémový vstup do základní školy.

Je to záměr velice složitý, náročný a v pravém slova smyslu „komplexní“. Svou úlohu tu má na prvním místě rodina, jako nejdůležitější místo prvotní výchovy, kde se budují předpoklady pro všechno ostatní.

Dalším, velmi důležitým požadavkem je, aby učitelky, zdravotníci a ostatní personál oddělení, který se o tyto děti stará, vhodnou organizací práce a vhodným ovlivňováním dětí zabránil posměškům, ústrkům nebo i zneužívání, jemuž bývají mnohokrát opožděné děti, v tzv. normální společnosti dětí, vystaveny.

Na pavilonu M jsou děti spolu s jedním z rodičů a jejich pobyt maximálně šest týdnů. Často jsou to děti těžce postižené, které nejsou doma integrované v žádném speciálním zařízení a rodiče (v mnoha případech jen sama matka) se o dítě stará 24 hodin denně. U nás se dítě dostane mezi jiné děti a hlavně matka se dostává do kontaktu s jinými maminkami, které mají stejně (více) postižené dítě. Vyměňují si mezi sebou názory, zkušenosti a zapojují se do

činností a her v mateřské škole. Významná je hlavně práce s dítětem individuální. Maminky se často diví, čeho jsou jejich děti schopny. Učitelky matkám metodicky radí, jak s dítětem pracovat, co od něho požadovat, na co dítě má,...

Naším cílem je vytvořit dětem co nejpříznivější prostředí, aby se u nás cítily dobře, aby měly dostatek podnětů z okolí a zapojovaly co nejvíce smyslů.

Pomoci maminkám v jejich nelehké životní situaci a poradit, jak s dítětem pracovat a dále ho rozvíjet.

9. Naše činnosti v oblasti environmentální výchovy

1. Okruh – PODZIM

- Hry s přírodninami – kaštiny, žaludy, bukvice, šišky, listy stromů
- Pozorování stromů
- Přírodní prostředí – pole, les, zahrada – péče o ně, smyslové hry
- Pozorování ptáků, zvířat i zprostředkovaně, obrazový materiál

2. Okruh – ZIMA

- Krmítko, krmelec (pomoc člověka zvířátkům v zimě)
- Sníh, led, změna skupenství

3. Okruh – JARO

- Klíčení semínek (obilí, hrášek, řeřicha), význam léčivých bylin
- Pozorování změn v přírodě
- Mezinárodní den Země

4. Okruh – LÉTO

- Pozorování rostlin a živočichů
- Voda, vodní živočichové, vodní rostliny

Celoročně

- Pozorování změn v přírodě v různých ročních obdobích

- Strom – buk, bříza – pozorování změn a vývoje ve čtyřech ročních obdobích
- Voda – všechna skupenství – šetření s vodou
- Život zvířat a ptáků během jednotlivých ročních období

10. Autoevaluace

1. Podmínky ke vzdělávání

	Stávající stav	Cíle	Kriteria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Materiální zázemí	zastaralé	- výměna koberce - oprava židliček - olaminování hran stolků - doplnění skříněk	zátěžový koberec	finanční prostředky: - od zřizovatele - od sponzorů	průběžně	ano ano ano částečně	MŠ ŠD
Didaktické pomůcky	chybí některé speciální pomůcky	doplnění speciálních pomůcek, her, stavebnic pro MŠ a ŠD	-dřevěné, plastové -skládací a vkládací kostky -zvukové hračky -výukové programy	-vyhledávání vhodných dodavatelů -dostatek financí	průběžně	ano částečně ne ano	MŠ ŠD
Technické vybavení	žádné	interaktivní tabule pro speciální výuku	nákup Magic Boxu a iPadu	vyhledávání vhodného typu finanční prostředky, sponzoři	průběžně průběžně	ano ano	MŠ ŠD

2. Průběh výchovy a vzdělávání

	Stávající stav	Cíle	Kritéria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáků	nehodnoceno	individuální pokrok dětí podnětné prostředí	- speciální potřeby - věkové zvláštnosti - oslabení a zdrav. znevýhodnění - zdravotní postižení	- hospitační arch ředitelky - pozorování dětí, jejich výkonů během různých činností - rodiče - zdravotníci	2x ročně průběžně	ano	MŠ ŠD
ŠVP PV	nehodnoceno	soulad ŠVP PV s RVP PV a jeho realizováním	pedagog kontroluje vytvořený ŠVP PV	- třídní kniha - hospitace - diskuse - pedagogické porady - neformální jednání ve třídě	čtvrtletně průběžně	ano ano	MŠ ŠD
Témata a podtémata	nehodnoceno	třídní VPPV vychází z bloků a podtémat ŠVP PV a dle nich je realizován	pedagog zařazuje, obměňuje a doplňuje podtémata	- třídní kniha - diskuse - porady s ředitelkou	čtvrtletně	ano	MŠ ŠD

3. Výsledky výchovy a vzdělávání

	Stávající stav	Cíle	Kritéria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Podpora sebehodnocení žáků	nezjišťováno	objektivní sebehodnocení dítěte a jeho práce	adaptace, začlenění a vztahy, samostatnost, soustředění se, tvořivost, míra vědomostí	-pozorování -pochvala -povzbuzení -vzájemné hodnocení	-průběžně během pobytu -závěrečný rozhovor s rodiči	ano	MŠ ŠD
Dotazník pro rodiče	vyhovující	zjištění spokojenosti s prací pedagoga a vybavením MŠ a ŠD	- zpětná vazba -změny - kam jsme došli	- anonymní hodnotící dotazník	-průběžně s ukončením pobytu	ano ano	MŠ ŠD
Výsledky vzdělávání	dobré	- individuální pokrok -zefektivnění výchovy a vzdělávání	- spokojenost dětí -pestrost vých. vzděl. aktivit -ochrana soukromí dětí	-analýza aktivit a prací – didaktické a grafické listy, výkresy, výrobky -pozorování -hospitace -pedagogické porady	- krátkodobé -průběžně při ukončení pobytu	ano	MŠ ŠD

4. Podpora žáků, spolupráce s rodiči, interakce školy, rodičů na vzdělávání

	Stávající stav	Cíle	Kritéria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Spolupráce s rodiči	dobrá	-upevňování vzájemné důvěry, pozitivních vztahů a úcty, pomoc při adaptaci dítěte	častý kontakt rodič - pedagog	-rozhovory -spoluúčast při výchovně vzdělávacích činnostech -nástěnky pro rodiče	průběžně během pobytu	ano ano ano	MŠ ŠD
Podpora školy žákům	dobrá	adaptace, přátelské, laskavé vztahy ŠD pro všechny děti, které ji chtějí navštěvovat	-první zkušenost s MŠ -osamostatnění - navázání nových vztahů v MŠ a ŠD	- organizace dne - individuální přístup - pestrost činností a aktivit	průběžně	ano	MŠ ŠD
Klima školy	vstřícné	vytváření přátelského, radostného prostředí	-individuální přístup učitelů -respektování individuálních potřeb -rodinné prostředí	- důvěra v pedagoga - pozorování - rozhovory - vzájemný respekt	průběžně během pobytu	ano ano ano	MŠ ŠD

5. Řízení školy, kvalita personální práce a kvalita DVPP

	Stávající stav	Cíle	Kritéria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Řízení školy	dobrá informovanost	lepší informovanost zaměstnanců	zlepšení komunikace na pracovišti Užší spolupráce mezi MŠ a ZŠ	pedagogické porady ranní aktuální porady rozhovory sdílení zkušeností nástěnka	průběžně - měsíčně	ano	MŠ ŠD
Metodická podpora kvality výuky	dobré předávání zkušeností	zlepšení vzájemného předávání zkušeností	Získávání nových aktuálních informací	-školení -rozhovory -výměna zkušeností -sledování aktuálních trendů ve školství -formy a metody výuky	průběžně	ano	MŠ ŠD

6. Úroveň výsledků práce školy

	Stávající stav	Cíle	Kritéria	Nástroje	Časový harmonogram	Plnění	
Webové stránky školy	funkční webové stránky	pravidelná aktualizace	příprava podkladů pro webové stránky	-podklady a nápady učitelů -projekty -soutěže -školní dokumentace	průběžně	ano	MŠ ŠD
Spokojenost rodičů	většinou dobrá	zvyšování schránka pro dotazníky	zjišťování požadavků rodičů	úzká spolupráce - rozhovory - dotazník	průběžně	ano ne	MŠ ŠD
Spokojenost žáků	nezjišťováno	spokojenost a obliba školy a družiny	-dobrá adaptace na nové prostředí MŠ a ŠD -důraz na indiv. přístup -atmosféra ve třídě -dotazník pro ŠD	- pozorování -rozhovor -docházka	průběžně	většinou ano ano	MŠ ŠD

11. Příloha ŠVP PV – Konkretizované očekávané výstupy

Materiál „Konkretizované očekávané výstupy“ doplňuje dokument Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV).

Konkretizované očekávané výstupy rozpracovávají a zpřesňují jednotlivé očekávané výstupy v rámci vzdělávacích oblastí v RVP PV, které jsou popsány v optimální úrovni a které lze považovat pro děti na konci předškolního období za žádoucí.

Konkretizované výstupy upřesňují požadavky na jednotlivé očekávané výstupy v podobě činností a příležitostí tak, aby bylo zcela jasné, co by mělo dítě zpravidla na konci předškolního vzdělávání dokázat.

S pomocí konkrétních očekávaných výstupů stanoví pedagogové v rámci integrovaných bloků cílenou vzdělávací nabídku, která je pro naplňování očekávaných výstupů smysluplná a účelná. Ke snadnější orientaci jsou výstupy kódovány, uspořádány nejen do pěti vzdělávacích oblastí RVP PV, ale v jejich rámci dále utříděny do konkrétnějších „podoblastí“ rozvoje a učení dítěte. Protože vzdělávací oblasti v RVP PV se vzájemně prolínají, jsou i některé očekávané výstupy uváděné v jednotlivých vzdělávacích oblastech provázané, popř. se do určité míry opakují. Dále jsou očekávané výstupy uvedeny ve zkrácené podobě a pojmy, které upřesňují očekávaný výstup, se posouvají do kategorie konkretizovaný výstup.

Struktura:

5.1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
- Jemná motorika, koordinace ruky a oka
- Sebeobsluha
- Zdraví, bezpečí

5.2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

5.2.1. Jazyk a řeč

- Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování

5.2.2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace

- Vnímání
- Pozornost, soustředění, paměť
- Tvořivost, vynalézavost, fantazie
- Rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování
- Časoprostorová orientace
- Základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace
- Řešení problémů, učení

5.2.3. Sebepojetí, city, vůle

- Sebevědomí, sebeuplatnění
- Sebeovládání, přizpůsobivost
- Sebepojetí, city, vůle

5.3. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Komunikace s dospělým
- Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
- Sociabilita

5.4. Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

- Společenská pravidla a návyky
- Zařazení do společenství
- Kultura, umění

5.5. Dítě a svět (oblast environmentální)

- Poznatky, sociální informovanost
- Adaptabilita ke změnám
- Vztah k životnímu prostředí

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 1 DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

Podoblast	Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.1 Zachovávat správné držení těla 5.1.2 Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí 5.1.3 Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla 5.1.4 Vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru 5.1.5 Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
<i>Konkretizované výstupy</i>	- <i>postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly</i> - <i>běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze</i> - <i>vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu</i> - <i>otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace</i> - <i>zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení</i> - <i>házet a chytat míč, užívat různé náčiní, nářadí</i> - <i>užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)</i> - <i>pohybovat se bezpečně ve skupině dětí</i> - <i>pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)</i> - <i>přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů</i> - <i>pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)</i> - <i>být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě</i> - <i>pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus</i> - <i>doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)</i>

Podoblast	Jemná motorika, koordinace ruky a oka
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.7 Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku 5.1.14 Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály

<i>Konkretizované</i> <i>výstupy</i>	- <i>upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje</i> - <i>tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím</i> - <i>vést stopu tužky při kresbě, apod.</i> - <i>napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena</i> - <i>pracovat se stavebnicemi, skládankami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat kličku)</i> - <i>zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou)</i> - <i>kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů</i> - <i>zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)</i>
--	--

Podoblast	Sebeobsluha
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.8 Zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky 5.1.9 Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony
<i>Konkretizované</i> <i>výstupy</i>	- <i>pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník)</i> - <i>samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky</i> - <i>samostatně jíst, používat příbor, nalít si nápoj, popř. polévku, používat ubrousek</i> - <i>postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky</i> - <i>udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce</i>

Podoblast	Zdraví, bezpečí
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.10 Pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem 5.1.11 Rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí 5.1.12 Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy 5.1.13 Mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí 5.3.13 Chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami
Konkretizované výstupy	- pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek) - mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách - znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek - uvědomovat si, co je nebezpečné - projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám - chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě) - znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci) - vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat) - bránit se projevům násilí

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 2 DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

	Jazyk a řeč
Podoblast	Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, vyjadřování, dorozumívání
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.1.1 Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči 5.2.1.2 Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno 5.2.1.3 Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách 5.2.1.4, 5.2.1.7 Vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat 5.2.1.5 Domluvit se slovy 5.2.1.6 Porozumět slyšenému 5.2.1.10 Sledovat a vyprávět příběh, pohádku 2.1.11 Připravuje se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti
Konkretizované výstupy	- <i>spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií</i> - <i>vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu</i> - <i>znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitelek, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)</i> - <i>mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí</i> - <i>používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky</i> - <i>dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň (např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět</i>

	<i>komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené)</i> - <i>dorozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty)</i> - <i>sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat</i> - <i>předat vzkaz</i> - <i>chápat jednoduché hádanky a vtipy</i> - <i>poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu</i> - <i>poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící a slova různého významu (homonyma)</i> - <i>rozkládat slova na slabiky</i> - <i>vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova</i> - <i>rozlišit krátké a dlouhé samohlásky</i> - <i>znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit</i> - <i>vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce</i>
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Vnímání
Očekávané výstupy z RVP PV	5.1.6 Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů 5.2.2.1. Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) 5.2.2.5. Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité
Konkretizované výstupy	- <i>zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku)</i> - <i>rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus</i> - <i>sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech</i> - <i>rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost</i>

	<i>a jiné specifické znaky</i> - <i>správně reagovat na světelné a akustické signály</i> - <i>rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto)</i> - <i>odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat</i> - <i>rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin)</i> - <i>rozlišit hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost</i>
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Pozornost, soustředěnost, paměť
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.2.2.2 Záměrně se soustředit a udržet pozornost 5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení 5.2.2.10 Naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit
Konkretizované výstupy	- <i>soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sledovat pozorně divadelní představení a následně ho reprodukovat), nenechat se vyrušit – neodbíhat od činnosti, pracovat v klidu (např. vyřešit labyrint)</i> - <i>dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost</i> - <i>udržet pozornost i při méně atraktivních činnostech</i> - <i>uposlechnout pokyn dospělého a řídit se jím</i> - <i>zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu</i> - <i>zapamatovat si pohádku, děj, příběh a převyprávět ho</i> - <i>záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii)</i>

	- pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) - zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek - uplatňovat postřeh a rychlost
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Tvořivost, vynalézavost, fantazie
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.2.2.13 Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
Konkretizované výstupy	- rozvíjet a obohacovat hru podle své představivosti a fantazie - spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co dítě prožilo příjemného i nepříjemného - vyjadřovat fantazijní představy - dokončit příběh, pohádku (např. vymyslet konec, jinou variantu) - vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou (podle obrázků, s dopomocí otázek atd.) - vyjádřit vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymyslet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvárnit slyšenou melodii) - tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.) - s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny) - dokreslit chybějící části na obrázku, sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, např. stavby z kostek - navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...) - experimentovat s výtvarně netradičními materiály - využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí - improvizovat a hledat náhradní řešení

--	--

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Rozlišování obrazných znaků a symbolů, grafické vyjadřování
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.2.2.5 Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité 5.2.1.16 Rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
Konkretizované výstupy	- rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení) - pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektřina, zákaz rozdělování ohně, koupání, skákání do vody atd.) - rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky) - sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů - objevovat význam ilustrací, soch, obrazů - poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvary (např. použít nějaký symbol) - napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.) - napodobit některá písmena, číslice - poznat některé hudební znaky

	Poznávací schopnosti
--	-----------------------------

Podoblast	Časoprostorová orientace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.9 Chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy 5.2.2.10 Orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
Konkretizované výstupy	- rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět - rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů - orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů - orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu) - rozlišovat roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Základní matematické, početní a číselné pojmy a operace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.8 Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat 5.2.2.4 Přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit
Konkretizované výstupy	- rozpoznat geometrické tvary - čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník

	- rozumět a používat základní pojmy označující velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý- krátký, vysoký - nízký, stejný) - rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) - porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří), třídit předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztřídit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti) - orientovat se v číselné řadě 1 – 10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků - posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně) - chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček) - chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky - řešit labyrinty (sledovat cestu)
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Řešení problémů, učení
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.11 Řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně 5.2.2.12 Nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným 5.2.1.20 Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film 5.2.2.6 Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení 5.2.2.7 Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí 5.2.3.8 Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

Konkretizované výstupy	- slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl - samostatně se rozhodnout v některých činnostech - jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí - vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je - projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich, informace vyhledat v encyklopediích - verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle) - přicházet s vlastními nápady - projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při neporozumění, zkoušet, experimentovat - nechat se získat pro záměrné učení - odlišit hru od systematické povinnosti - zacházet s předměty digitální technologie, využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout-vypnout, práce s myší, jednoduchou klávesnicí)

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebevědomí a sebeuplatnění
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.3.1 Odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory 5.2.3.2 Uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině 5.2.3.5 Vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci 5.2.3.11 Podílet se na organizaci hry a činnosti

<i>Konkretizované</i> <i>výstupy</i>	- <i>přijímat pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ)</i> - <i>zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé</i> - <i>samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý)</i> - <i>respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých</i> - <i>uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je</i> - <i>umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit)</i> - <i>snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor</i> - <i>umět kooperovat, dohodnout se s ostatními</i> - <i>přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč)</i> - <i>nebát se požádat o pomoc, radu</i>
--	--

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebeovládání a přizpůsobivost
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.3.4 Ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování 5.2.3.6 Uvědomovat si svoje možnosti a limity 5.2.3.7 Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)
<i>Konkretizované</i> <i>výstupy</i>	- <i>reagovat přiměřeně dané situaci (odmítat agresí, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit)</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné</i> - <i>plánovat přiměřeně věku (ví, čeho chce dosáhnout a proč)</i> - <i>hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem</i>

	- <i>přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit</i> - <i>přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci</i> - <i>umět se přizpůsobit změnám</i>
--	--

	Sebepojetí, city, vůle
podoblast	Vůle, vytrvalost, city a jejich projevy
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení 5.2.3.12 Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky 5.2.3.13 Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování 5.2.3.15 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním 5.2.3.16 Zachytit a vyjádřit své prožitky
Konkretizované výstupy	- <i>odložit splnění osobních přání na pozdější dobu</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc)</i> - <i>přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit</i> - <i>přijímat pokyny</i> - <i>plnit činnosti podle instrukcí</i> - <i>přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese</i> - <i>projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.)</i> - <i>přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek)</i> - <i>přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku,</i>

	<i>ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek)</i> - <i>umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)</i> - <i>Rozhodovat sám o sobě (o svém chování)</i>
--	--

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 3 DÍTĚ A TEN DRUHÝ (interpersonální)

Podoblast	Komunikace s dospělým
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.1 Navazovat kontakty s dospělým
Konkretizované výstupy	- <i>navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem)</i> - <i>spolupracovat s dospělým</i> - <i>respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)</i> - <i>obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.</i> - <i>rozlišovat vhodnost oslovování i tykání a vykání</i>

Podoblast	Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.8 Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem 5.3.9 Spolupracovat s ostatními
Konkretizované	

výstupy	- <i>aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)</i> - <i>chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat</i> - <i>vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat</i> - <i>spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem</i> - <i>vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení /4.7.</i> - <i>využívat neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla, apod.)</i>
---------	---

Podoblast	Sociabilita
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.5 Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je 5.3.7 Uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou 5.3.10 Respektovat potřeby jiného dítěte 5.3.6 Chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené 5.3.4 Odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná
Konkretizované výstupy	- <i>obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na kompromisním řešení</i> - <i>všímat si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se)</i> - <i>chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené</i> - <i>k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho)</i>

	- porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost) - nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout - bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu) - uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří) - spoluvytvářet prostředí pohody - respektovat rozdílné schopnosti - důvěřovat vlastním schopnostem - cítit sounáležitost s ostatními - nabídnout pomoc
--	---

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 4 DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ)

Podoblast	Společenská pravidla a návyky
Očekávané výstupy Z RVP	5.4.1 Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi 5.4.8 Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat 5.4.11 Uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí chování
Konkretizované výstupy	- umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci, - dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti - chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat - zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami,

	<i>hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby</i> - <i>rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy</i> - <i>pojmenovat povahové vlastnosti</i> - <i>pochopit funkci rodiny a jejích členů</i>
--	--

podoblast	Zařazení do třídy/do skupiny/
Očekávané výstupy Z RVP	5.4.2 Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat 5.4.4 Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti 5.4.6 Adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy
Konkretizované výstupy	- <i>orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umět jim přizpůsobit své chování</i> - <i>reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)</i> - <i>vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy</i> - <i>navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství</i> - <i>cítit se plnohodnotným členem skupiny</i> - <i>projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí</i> - <i>být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu</i>

podoblast	Kultura, umění
Očekávané výstupy Z RVP	5.4.13 Vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky 5.4.14 Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik 5.4.15 Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální
Rozpracované výstupy	- <i>pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)</i> - <i>vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)</i> - <i>v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění</i> - <i>všímat si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba atd.)</i> - <i>zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše)</i> - <i>vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností (viz výše)</i>

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 5 DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

Podoblast	Poznatky, sociální informovanost
Očekávané výstupy z RVP PV	5.5.1 Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí 5.5.4 Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi 5.5.5 Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte 5.5.6 Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný
Konkretizované výstupy	- <i>orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)</i> - <i>zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují</i> - <i>rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje)</i> - <i>mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice)</i> - <i>uvědomovat si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný</i> - <i>mít poznatky o své zemi, (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události)</i> - <i>mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.)</i> - <i>mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)</i> - <i>chápat základní pravidla chování pro chodce</i>

	- <i>mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav</i>
--	---

Podoblast	Adaptabilita ke změnám
Očekávané výstupy z RVP PV	5.5.7 Všimát si změn a dění v nejbližším okolí 5.5.8 Porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim
<i>Konkretizované výstupy</i>	- <i>zajímat se, co se v okolí děje, všimát si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla, chování</i> - <i>vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozené se tomuto dění přizpůsobovat</i> - <i>ctít oslavy narozenin, svátků, slavností</i>

Podoblast	Vztah k životnímu prostředí
Očekávané výstupy z RVP PV	5.5.10 Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat 5.5.9 Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí 5.5.11 Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí
<i>Konkretizované výstupy</i>	- <i>znát, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné – vítr, déšť záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí</i> - <i>uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem</i>

	<i>ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu)</i> - <i>všímat si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i> - <i>spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)</i> - <i>být citlivý k přírodě</i>
--	--

DESATERO PRO RODIČE DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

V rámci příprav materiálu Konkretizované očekávané výstupy RVP PV vzešel, na základě četných dotazů rodičů, také návrh materiálu popisující základní požadavky pro děti předškolního věku, který by mohli využít rodiče.

Vstup do první třídy základní školy představuje pro dítě velkou životní změnu. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené.

Materiál nabízí rodičům dětí předškolního věku základní informace toho, co by mělo jejich dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Jsou zde zachyceny jak výchovné, tak vzdělávací předpoklady. Je třeba mít ale na zřeteli, že zrání dítěte je nerovnoměrné, že každé dítě nemusí všech parametrů dosáhnout, ale může se k nim přiblížit.

Přehled základních dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny a školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, požívá ubrousek)

- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla

- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava
- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázek z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)

- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazech, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografii, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi)

a snaží se to dodržovat

- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- přiměřeným způsobem se zapojí do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí